

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

§. III. Quomodo Pastor erga Inferiores se gerere debeat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

134 *De Officio Pastoris erga Inferiores,*
& dubia sua fideliter proponenda animandi, accuratè pro-
prie instruendi, & exemplis primariorum Personarum, &
post maturam considerationem, sepositis quibuscuq; in
commodis fidem nostram amplexæ sunt, narratis idem
animandi sunt.

§. III.

Quomodo Pastor erga Inferiores se- gere debeat?

Per hos potissimum hoc loco intelliguntur ipsi Parochiani, qui ipsius curæ & directioni sunt Commissi, qui quia
in varias etiam classes subdividi possunt, videlicet Magis-
trum, Cives, Domesticos, Conjugatos, Sponfos, Mulieres, Ab-
mulos, Juventutem, Infantes, Infirmos, Tentatos, Careros,
Defunctos, Excommunicatos, erga quos omnes speciatim
quædam observanda, eodem ferè, quo modo notati sumus,
ordine explicabuntur. Quia tamen aliqua plerisque eccle-
communia sunt, ideo hæc ante obligationes particularium
meritò præmittuntur.

M E M B R U M I.

De Obligationibus communibus Pastorum.

Duplicis generis obligationes habet Pastor, nimirum
quas, quæ immediatè ad finem illius spectant, suntque
numero, scilicet obligatio Sacramenta & Sacramentalium
ministrandi, instruendi Parochianos per Conciones, Con-
cheses, & privata colloquia: defunctos ad sepulturam con-
tandi; aliæ versantur circa media ad prædictum finem
nendum necessaria, suntque iterum tres numero, videlicet
obligatio residendi, conversandi, parendi Superioribus,
quibus omnibus in sequentibus membris, quantum ad
Pastori poterit, agatur.

M E M B R U M II.

De Obligatione administrandi Sacramenta in genere.

Qu. I. *Quid in genere circa administrationem Sacramen-
tum Parochus observare debeat?* R. ista præcipuè, 1. Pri-

beat sufficientem scientiam, id est, ut sciat, quæ Sacramenta, quibus, quando, & sub qua obligatione teneatur administrare. 2. *Ut nôrit convenientem praxin*, quâ possit Sacramenta juxta intentionem ac mentem Christi & Ecclesiæ fructuosè administrare. 3. *Ut habeat ardentissimum Zelum*, quo velit obligationi suæ satisfacere, atque adeò DEI honorem, & suorum Parochianorum salutem per administrationem dictam insigniter promovere.

Qu. 2. *Quid ad praxin Sacramenta administrandi requiratur?* R. tria. 1. *Ut integrè administrantur*, id est, debitam materiam & formam cum legitima intentione applicando. 2. *Ut sanctè administrantur*, id est, ut non tantùm status gratiæ procuretur, si quis extra illum constitutus est, sed etiam Cæremoniæ ab Ecclesia ad devotionem majorem excitandam præscriptæ accuratè observentur. 3. *Ut decenter administrantur*, id est, ut non tantùm habitu Clericali honesto, superpelliceo mundo, & decenti stola indutus sit, sed omnes etiam actiones, verborumque pronuntiationem ita moderetur, ut non minùs aliorum ædificationi, quàm propriæ devotioni serviat.

Qu. 3. *Quibus industriis ad horum Sacramentorum frequentem usum promovendum uti debeat?* R. 1. *frequenti commendatione*, ita Concilium Tridentinum Sess. 24. de reformatione. 7. jubet his verbis: *Ut fidelis populus ad suscipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione accedat*, præcipit S. Synodus Episcopis omnibus, *ut non solum, cum hæc per se ipsos erunt populo administranda, priùs illorum vim & usum pro suscipientium captu explicent, sed etiam idem à singulis Parochiis piè prudentèrque, etiam linguâ vernaculâ, si opus sit, & commodè fieri poterit, servari studeant.* Præcipuè verò, quòd hæc Sacramenta sint illa saluberrima media, per quæ, ut idem Concilium loquitur, omnis vera justitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amissa reparatur, ac proinde ex illis tanquam è fontibus Salvatoris haurienda sit illa aqua viva, quam qui biberit, in æternum non sitiet, sed fiet in cœfons aquæ salientis in vitam æternam. 2. *Promptâ administratione*: nam tergiversatio & morositas, multò verò magis repulsa plurimum ab usu rerum sacrarum avertit; damnû verò majus accidit, & nonnunquam irreparabile, quando

pro infirmis petuntur. Hinc Decreta Synodalia Augustanae
Dioecesis Par. 2. c. 2. n. 5. tam sollicitè præcipiunt, ut Pa-
res, quique eorum vice funguntur, ad Sacramenta ministran-
da vocati moram omnem abrumpant, & officio suo facien-
dere festinent, gravissimè puniendi, si quem ipsorum neg-
gentia & tarditate sine Baptismo, Pœnitentia, Sacro Viatico
aut extrema Unctione mori contingat. 3. *Gratuità ad-
satione*: de qua quidem optimè Manuale Parochorum p. 1.
c. 1. n. 4. sic loquitur: *Quibusdam in locis vetatur, ut Sa-
cramenti administrationem aliquid directè vel indirectè ex-
atur, ad tollendam simoniaca labis, vel saltem avariæ op-
tionem; alicubi istud permittitur, quantum scilicet vel legi-
consuetudine taxatum est (stolam aliqui vocant) tu si-
sis, quia licitum, modò iustum, recipere poteris; sed exigua
ministerium, sordes olet; imò etiam operâ præstitâ alteri-
ventiosè ad extorquendam solutionem, turpiculum est: cor-
nientius deferres ad tribunal Episcopi eum, qui solvere te-
perinaciter, cum solvendo sit: à pauperibus oblatas etiam
respice, ijs gratis dandum, quod gratis accepisti; decet
quam mediocris fortuna hominibus aliquid remittere, pro-
tim pro Sacramento necessitatis, si commodè pretium capere
non possint pro opera: neque ea liberalitas propterea præsum-
adfert Successori: si nonnunquam ditiores supra consuetum
ferant, acceptare potes, modò sponte sua donent. Ita dicitur
bellus prudenter & rectè.*

Dubia moralia.

Qu. 1. *Quibus personis Pastor Sacramenta administrare
debeat?* R. illis omnibus, qui sequentes condiciones habent
& 1. sunt *subiecti*, nam, cum pascere gregem sit actus
jurisdictionis, solis Parochianis administrabit Sacramenta
non alijs absque licentia proprii Pastoris, vel ipsius Superio-
ris, quæ facultas in casu necessitatis concessa videtur. 2. *De-
pates*: hinc, qui usum rationis nunquam habuit, aut necesse
baptizatus est, ad nullum Sacramentum, præterquam Bap-
tismi admitti debet. 3. *Digni*: quales non sunt, qui vel
Sacramenta vivorum sine statu gratiæ: vel ad Sacramenta
mortuorum, si adulti sint, sine attritione prævia de peccatis
se ingerunt.

Qu. 2. *An sub gravi peccato obligetur Pastor ad Sacramenta administranda?* R. affirmativè ex communi Theologorum, cum objectum hujus obligationis de se grave sit, ipsaque salus Parochianorum à tali administratione pendeat.

Qu. 3. *An Pastor conscius peccati mortalis debeat semper confessionem præmittere, antequam Sacramentum ministret?* R. negativè cum Barbosa de Paroch. c. 17. n. 4. sed sufficit, si per contritionem in statu gratiæ se constituat, cum nulla Lex de confessione præmittenda sit posita, nisi fortè pro administratione Sacramenti Eucharistiæ prius celebrare deberet, aut propter accidentale quoddam impedimentum judicaret, se minus dispositum esse ad contritionem eliciendam.

Qu. 4. *An in gravi necessitate etiam cum periculo vita teneatur Parochianis suis Sacramenta administrare?* R. affirmativè cum S. Thoma, & communi Theologorum apud Barbosam l. c. n. 12. & seq. nisi alium idoneum cum consensu Ordinarij explicito vel interpretativo sibi substituat, aut ipsius vita ad reliquorum salutem necessaria esset, & Sacramentum, vel secundum se simpliciter non foret necessarium ad salutem, uti Eucharistia vel Extrema Unctio; vel certè respectu personæ, eò quòd ex verisimilibus conjecturis non habeat conscientiam peccati mortalis, vel per contritionem legitime se dispositura credatur. Ratio autem responsionis est, quia Pastor cum ipso beneficio suscipit hanc in se obligationem, ut velut bonus Pastor velit etiam ponere animam pro ovibus suis; ergo non potest subterfugere hoc onus, nisi alium substituat, & tunc, licèt corpore absit, animo tamen, quantum fieri potest, præsens esse debet, ut nihil necessariùm ad salutem ovibus desit, teste Barbosa n. 14. cum Chapeville, quòd quidem de congruentia rectè dici videtur, non autem, quòd ex obligatione ad id teneatur, cum, uti supponitur, in alium idoneum cum Episcopi consensu curam Pastoraalem transtulerit.

Qu. 5. *An, si Pastor capitalem cum aliquo inimicitiam gerat, & prudenter timeat, ne noctu Sacramentum administrans invadatur ab illo, possit pro sui defensione arma portare?* R. Barbosa l. c. n. 21. cum Possevino, priùs quidem tentanda alia media v. g. Amicos aut alios in societatem adsciscendos, qui eum defendant: si tamen hos habere non possit, posse ipsum

ipsum occultè arma ferre, etiamsi Sacramentum ferat, non
necessarium ad salutem sit Sacramentum, ad quod ministran-
dum vocatur, & non sit moraliter certum, ipsum occidit
antequam ad infirmum perveniat; tunc enim, cum in-
firmus esset itio ad infirmum, ad eam non obligatus metus
datur.

Qu. 6. *An Pastor habens capitalem inimicam licitè
suis Parochianos, ut de die eum vocent pro Sacramentis
ministrandis, & protestetur de nocte se non iturum?* R. Barbosa
n. 22. & 23. ex Possevino negativè, eò quòd ire tenentur
quotiescunque necessariò vocatur; addunt tamen sine pro-
statione non eundi, posse eum monere Populum de periculo
atque adeò rogare, ut quantum fieri potest, absteant ab
eterna vocatione.

Qu. 7. *An, si Pastor in occultam excommunicationem
dedit, possit licitè petentibus Sacramenta ministrare?* R. neg-
mative, modò non possit ante administrationem impet-
absolutionem; ita Barbosa l. c. n. 24. cum pluribus alijs
hoc ipso, quòd Concilium Constantiense dedit facultatem
communicandi cum excommunicato tolerato, videtur
indirectè concessisse, ne excommunicatus toleratus
communicando & administrando Sacramenta, quando
tuntur à Fidelibus; alioqui enim ad illius peccatum
dum tenerentur abstinere à tali petitione.

Qu. 8. *An, si Pastor putavit, se esse legitimum Pastorem,
talis etiam ex communi errore est habitus, postea vero
hendam, se putativum tantum titulum, à Superiore
tunc datum habuisse, debeat rescindere omnem adminis-
trationem Sacramentorum, qua rescindi vel repeti potest?* R. in
communi Canonistarum apud Barbosam l. c. n. 28. neg-
cum in Jure Canonico cap. Infamis, 3. q. 7. expressè de-
tur, confessiones etiam talibus factas iterandas non esse
cètè tamen idem monet, hanc responsionem tantum pro-
re de inhabilitate per jus humanum constituta; in hac
sola, non autem in divina potest Ecclesiasticus Judex
re velle defectum Ministri.

Qu. 9. *An Pastor seclusa Episcopi reservatione possit
simplici Sacerdoti dare licentiam, Sacramenta distincta
licentia ministrandi?* R. affirmativè, uti teste Barbosam l. c. n. 29.

§. Congregatio negotijs Episcoporum & Regularium præposita definit, & ipsa praxis confirmat. Cur autem ad Sacramentum Pœnitentiæ ministrandum dare licentiam non possit, ratio est, quia ad hoc Sacramentum jurisdictio requiritur, quam solus Episcopus dare debet, uti Concilium Tridentinum Sess. 23. c. 15. decrevit.

M E M B R U M III.

De Obligatione Sacramentum Pœnitentiæ administrandi.

Qu. 1. *Quid circa administrationem huius Sacramenti potissimum observare debeat Pastor?* R. ea maximè, quæ sequenti strophæ exprimuntur.

Exacta audientia

De peccatis admissis.

Severa reticentia

De secretis commissis.

Discreta Pœnitentia

De delictis remissis.

Qu. 2. *Quid circa audientiam peccatorum observandum?*

R. 1. Ut omnia clarè & integrè percipiat, quia nescit justitiam observare sententiæ, qui non studuit perfectam habere notitiam causæ. 2. Ut, ubi opus fuerit, circumstantias & numerum peccatorum inquiret, quia sine horum explicacione non potest integra cognitio peccatorum, qualis ad confessionem requiritur, haberi, nisi per accidens ea non possint explicari. 3. Ut diligenter studeat qualitatem peccatorum cognitam habere; an scilicet sint mortalia, vel venialia duntaxat: an non sint Episcopo aut Pontifici reservata.

Qu. 3. *Quid circa reticentiam observandum?* R. 1. ut ea sine gravi & legitima causa per cogitationem non revocet in memoriam, sed perinde oblivisci studeat, acsi nunquam ea audivisset. 2. Ut neque per verba mentionem tam apud Pœnitentem, quàm alios de ijs faciat, nisi in ijs casibus, in quibus aut ipse Pœnitens facultatè dedit cum ipso loquendi, aut certè prudenter creditur non ægrè laturus, si de ijs cum aliquo saltem in genere loquatur. 3. Ut nec opere quidquam committat, ex quo aut Pœnitens aut alius prudenter suspi-

suspiciari possit, eum notitiâ peccatorum in confessione peccatorum usum esse; Quare universim meminerit septuplicis Sigilli, id est, obligationis, quâ ad Secretum artificum servandum obligatur, scilicet Præcepti naturæ, Præcepti DEI, Præcepti Ecclesiæ, Virtutis Justitiæ, Fidelitatis, Religionis, Charitatis, atque adeò pro hoc sine sibi applicabile memorabile illud Ecclesiastici cap. 20. consilium: *Non verbum adversus proximum tuum? (Pœnitentis contra ipsum) commoriatur in te, fidens, quia non te dirumpet.*

Qu. 4. *Quid circa pœnitentiam imponendam observandum?* R. sequentia potissimum cavenda. 1. *Nimia anxietas:* scilicet non cõvenientes pœnitentias imponat, ad quam quidem anxietatem cavendam proderit meminisse, quòd magis Authores probabiliter doceant, quòd non sit ulla pœnitentia saltem gravis, imponenda ei, qui probabiliter Indulgentiam lucraturus creditur; quòd non sit dimittendus Pœnitens, qui saltem levissimam pœnitentiam vult acceptare; quòd magis sit propter misericordiam, quam severitatem reddere pœnitentem: quòd satius sit cum parva pœnitentia peracta pœnitentem ad Purgatorium, quàm cum magna non peragenda ad Infernum; quòd magis conducant ad satisfactionem pauca opera cum fervore, quàm multa sine illo peracta quòd minora mala timenda sunt ex nimis levibus, quam nimis gravibus pœnitentijs impositis. 2. *Nimia facilitas:* Peccatoribus gravibus absque conveniente pœnitentia dimittendis; aut in obligatione restituendi contracta dissimulanda, ubi oportet ob oculos habere Decretum Concilii Tridentini Sess. 14. c. 8. quod distinctè prohibet, ne pro gravibus culpis leves pœnitentiæ imponantur. 3. *Nimia severitas:* quia hæc & odiosum facit confessionis Sacramentum minus dispositum reddit Pœnitentem ad pœnitentiam obstinuosè peragenda; medium ergo hîc, si ullibi, tenuere debent, & prudenter zelosi Confessarij.

Qu. 5. *Quid circa Indulgentias, quæ satisfactionis Sacramentalis necessitatem aut minuunt, aut omnino tollunt, observandum?* R. hæc præcipuè procuranda. 1. *Sufficiens cognitio,* ut scilicet non tantùm sciat, quas ipse, sed etiam, quas Pœnitentes sive titulo omnibus Christianis communi: sive propter metalla, aut imagines, v. g. quinque Sanctorum, &c.

Caroli Borromæi, S. Thomæ de Villanova; sive ratione variorum Congregationum, Rosarij, Chordigerorum, Carmelitarum, B. V. Annuntiæ apud Patres Societatis JESU; sive denique ratione Stationum Romanarum, aut aliorum templorum obtinere possunt, & quid ad singulas obtinendas requiratur. 2. *Prudens æstimatio*: Quâ sciat legitimas indulgentias à falsis, quæ interdum circumferuntur à vagis aliquibus peregrinis Sacerdotibus, aut Religiosis ad pecuniam emungendam, discernere: de reliquis verò, quæ sufficienter fundatæ videntur, non solum honorificè ipse semper loquatur, & sentiat, sed similem etiam æstimationis sensum suis subditis ingenerare studeat; ad quem finem non parum conducet, si bene illis demonstrat, quantò opere tum DEUS ipse, tum Christus amorem suum per erectionem & apertionem hujus thesauri ostenderit, quàmque adeò meritò non parum offendendi sint, si advertant, tantum beneficium tam parvi à Christianis fieri, tamque negligenter in suam utilitatem converti. 3. *Studiosa applicatio*: ut scilicet non ipse duntaxat tantam, tamque necessariam gratiam participare non negligat, sed ad idem etiam faciendum Parochianos suos assiduo & efficaciter impellat, tum varias praxes & modos, quibus eas obtinere possint, suggerendo: tum potentes stimulos ex charitate erga se ipsum & proximum, præcipuè defunctos, quibus sat multæ indulgentiæ ex Concessione Pontificis, imò ex proprio arbitrio (licet non infallibiliter) omnes juxta nonnullorum Authorum sententiam applicari possunt, petitos identidem admovendo: tum denique difficultates, & prava judicia, quæ interdum de hujusmodi indulgentiis conceperunt, aptis solutionibus tollendo.

Qu. 6. *Quid Jubilæi tempore observandum Pastori? R. 1.* tria præcipuè curanda. 1. *Matura promulgatio*, ut scilicet eo tempore, quod pro singulis Parochijs ab Ordinario constitutum est, facile obtineri possint. 2. *Accurata instructio*: quæ requirit, ut imprimis Bulla ipsa in vernaculam linguam redacta; aut certè, ut praxis habet, submissum ab Ordinario Decretum & Bullæ compendium legatur; deinde conditiones ad obtinendum Jubilæum præscriptæ clarè & ad captum explicentur: & tandem, ut facultates variæ per ejusmodi Jubilæum concessæ non sine commendatione paternæ bene-

benevolentia, & charitatis, quæ tum à DEO, tum à summo Pontifice per concessionem talis Jubilæi copiosè demonstratur, & confirmatur, proponantur. 3. *Studiosa cooperatio* ut scilicet non tantùm ipse Pastor paratus sit, confessiones eorum, qui eam tali tempore peragere volent, libenter & patienter audire; sed alios etiam, ubi vel necessitas, vel magna commoditas, & consolatio Parochianorum exigere videatur. Operarios in auxilium advocet; præcipuè verò labores, & subditi sui præscriptas condiciones perfectè, & securiorimodo, id est, juxta sententias non tantùm probabiles, sed omnibus aut plerisque approbatas implere studeant: unde advertat, aliquem v. g. non posse ampliùs tria jejunia intra diebus constitutis peragere, posse autem tribus diebus continuè, in tali casu, licet non desint Authores, qui probabiliter putent, etiam tali modo peracta jejunia sufficere ad obtinendum Jubilæum, quia tamen sequendo hanc sententiam certi non essent de obtentione Jubilæi, præstat certam viam inire, atque adeò mutare hoc triplex jejunium in aliud quoddam opus æquivalens; sic enim juxta omnes Authores (si aliunde nihil desit) lucrabitur Jubilæum.

Qu. 7. *Quid circa casus reservatos observare debeat Pastor?* sequentia præcipuè procuranda. 1. *Sufficiens cogitatio* quâ saltem illos casus, qui frequentius incurri solent, in memoria habere studeat. 2. *Prudens ponderatio*: qua omnes circumstantias diligenter examinet, & an non aliqua ex illis reservationem tollat omnino, accuratè secum perpendat. 3. *Causa absolutio*: ut scilicet, nisi gravis aliqua causa id cogere videatur, non absolvat eum, qui similem casum reservatum habet; si verò legitima causa absolvendum suadet, diligenter de onere se sistendi Superiori moncat.

Qu. 8. *Quibus industriis potissimùm Pastor uti debeat, ut optatum fructum ex administratione Sacramenti huius obtineat?* Re. sequentibus præcipuè. 1. Ut studeat esse benignus Pater in audienda confessione, ita ut nec ad nimias blanditias, & sensualem Matrum amorem declinet; nec per nimiam severitatem in audiendo & examinando Pœnitente patetis charitatis & mansuetudinis obliviscatur. 2. Ut studeat esse Justus Index in impertienda absolutione, absolvendo scilicet eos, quos, & quantum potest, efficiendòque sedulo, ut sua

cuique alteri læso jus à Pœnitente tribuatur, cautionem etiam juramento vel alio modo præstitam exigendo, ubi prudens Judicium eam necessariam esse persuaserit. 3. Ut in satisfactione imperanda studeat esse *prudens Medicus*, præscribendo pœnitentias non tantum ad reatum culpæ tollendum opportunas, sed etiam ad morbi radicem tollendam aptas: con-
diendo item amaritudinem medicinæ, Saccaro seu dulcedi-
ne paternæ consolationis & adhortationis: & tandem, ubi
opus fuerit, acrioribus remedijs, omnem respectum aut va-
num offensæ incurrendæ timorem deponendo.

Dubia moralia.

De Confessione Sacramentali.

Qu. 1. An Pastor habeat Jurisdictionem ordinariam in foro pœnitentiæ circa omnes suos Parochianos? R. affirmativè cum communi Authorum, & colligitur ex ipso Concilio Tridentino Sess. 23. c. 15. ex quo rectè deducunt Authores, cum, qui tale Beneficium curatum accepit, centeri approbatum absque alia licentia per Ordinarium facienda.

Qu. 2. An dicto modo approbatus possit audire confessiones extra suam Parochiam? R. posse quidem ipsum suos Parochianos extra Parochiam existentes audire; non tamen alios, uti ex multorum autoritate probat Barbosa de Paroch. c. 19. n. 4. & 5. additque ita decisum ab ipsa etiam S. Congregatione.

Qu. 3. An possit ijs, qui maiore anni parte domicilium intra Parochiam habent, Sacramentum hoc ministrare? R. affirmativè cum Laymanno, l. 5. tr. 6. c. 10. n. 9. qui ait, ipsum etiam Advenas & Peregrinos ex tacita voluntate Ordinarium per consuetudinem confirmata tempore Paschali audire posse, si ad propriam Parochiam facilè accedere non possint.

Qu. 4. An possit alienos Parochianos sub spe ratihabitionis de futuro absolvere? R. cum Layman. l. c. n. 16. & alijs negativè, seclusâ consuetudine; quia cum Jurisdictio in hoc Sacramento essentialis sit Sacramento, & Minister officio Judicis fungatur, non potest idem Sacramentum administrare, nisi præsumpto consensu de præsentibus, qualis non est, si sub ratihabitione de futuro Sacramentum administrare velit.

Qu. 5.

Qu. 5. *An possit alteri Pastori curam in sua Parochia committere?* R. affirmativè cum Ludovico Engel p. 3. man. c. n. 6. ubi ait, passim receptum esse consuetudine, ut ab uno Parocho possit altero Parocho cura in sua Parochia committi, & delegari ad breve tempus, idque non tantum in dicitur Parochiis ejusdem Diocesis, sed etiam in confinio diversarum constitutis procedere, ut Lugo de pœn. d. 21. l. 1. n. 1. & alij existimant, sicque locum habere axioma Juris, c. lecti. 4. de Arbit. cap. Contingat, 13. de foro comp. quod consuetudo jurisdictionem tribuat.

Qu. 6. *An possit quemcunque Sacerdotem pro Cooperatore suscipere, eique suam Jurisdictionem delegare?* R. negativè sed debere talem Cooperatorem prius ab Episcopo ejusdem Diocesis seu Ordinario esse approbatum; eo quod hic Jurisdictionem conferre soleat confessiones audiendi. Barbosa de Paroch. c. 19. n. 27. cum multis aliis.

Qu. 7. *An teneatur Parochianorum suorum confessiones quandocunque hi petierint, audire?* R. non deesse quosdam probatos Authores, qui putent, eum semel tantum se obligari ad eosdem audiendos; ita enim Reg. Silv. de milla, & alij sentiunt apud Barbosam l. c. n. 8. rectius tamen hunc cum communi aliorum docere, quod toties oportere teneatur, quoties prudenter judicaverit expedire nullaque subest causa negandi. Ratio est, quia, cum homines frequenter in peccata mortalia labantur, & propeccato periculo aternæ damnationis sint expositi, utique Pastor officio Pastoralis Officij tenebitur, quandocunque poterit, & poterunt, eos ex tanto periculo eripere, & ipsorum profectum spirituales omni meliore modo promovere.

Qu. 8. *An teneatur Parochiano petenti licentiam committere alteri dare?* R. affirmativè cum Barbofa l. c. n. 1. & Laymannus l. 5. tr. 6. c. 13. n. 3. esse communem licentiam; siquidem justam causam afferat, quia, cum parochia varia impedimenta intervenire, ob quæ aliquis justam necessitatem concipiat, proprio Parocho confitendi, æquum omnino est, ut facilem se præbeat in ejusmodi licentia concedenda, ne per illius rigidam negationem subditos a frequentatione hujus Sacramenti tam necessarii usu absterreat.

Qu. 9. *An, si quis ex Parochianis ipso non interrogato*

regularibus confiteatur, id permittere teneatur? R. affirmative cum communi, modò ejusmodi Regulares ab Ordinario approbati existant, idque adeò verum est, ut Diana p. 4. tr. 8. ref. 102. & alij suspectum de Hæresi fieri dicant, qui doceret, confessos Regularibus, etiam in Palchate, teneri iterum confiteri peccata sua Parocho.

Qu. 10. An schedam facta confessionis teneatur dare illi, quem propter indispositionem non absolvit? R. et si non desint, qui negativam teneant, verio rem tamen, & obligationi de Sigillo tenendo conformiorem esse affirmativam sententiam, cum verè dicere possit, talem sibi confessum esse; monet tamen non malè Layman. l. 5. tr. 6. c. 14. n. 8. si scheda non statim offerenda sit, rectius negari tale testimonium, moneri que Pœnitentem, ut se priùs rectè disponat ad veram confessionem. Idem etiam faciendum censeat, si quis ficto & simulato animo accederet ad confessionem; in tali enim casu cooperari censeretur ad fictionem, si schedam ei offerret.

Qu. 11. An possit absolvere eos, qui à Secta Lutheri vel Calvinii recedere volentes, ab eo deprehenduntur cum ignorantia inculpabili in erroribus suis perseverasse? R. affirmative cum Laymanno l. 2. tr. 1. c. 13. n. 4. nisi consuetudo alicubi vigeat, ut etiam tales ab aliquo habente potestatem ab Hæresi absolvendi absolvantur, in tali tamen casu non debet in absolute dicere; Absolvo te ab hæresi, quam incurristi, sed si eam incurristi.

Qu. 12. An, si Pastor occultè excommunicationem aut suspensionem incurrerit, possit subditorum iusta de causa confiteri potentium confessiones audire? R. affirmative Barbosa de Paroch. c. 17. n. 24. cum multis aliis, modò priùs contritionem eliciat, nec ipse possit priùs absolutionem ab excommunicatione commodè impetrare.

Qu. 13. An si aliquis ex subditis casum reservatum illi confiteatur, possit illum ad alium Parochum vel Regularem habentes Privilegium absolvendi mittere? R. cum Ludovico Engel in Man. p. 3. cap. 2. n. 6. moneri quidem debere subditum, ut Episcopo se sistat; si tamen is nolit aut difficultatem gravem, aut aliam justam excusationem offerat, posse illum mitti ad privilegiatum, qui proinde illum potestate non quidem delegata, sed prorogata (quod fit licentiam

dando subdiro, ut alteri se subijciat) absolvere poterit enim Pastor potest suam jurisdictionem in subsidium deprecare, cur non etiam licentiam dare possit, ut se alterius jurisdictioni subijciat.

Qu. 14. *An, si Subditus aliena Diœceseos casum in sua Diœcesi reservatum afferat, possit eum Pastor absolvere?* R. potest quidem Pastorem sequi Laymanni sententiam l. 5. c. 1. de pœn. distinguentis, & si quidem casus in sola Diœcesi Diœcesi reservatus sit, posse eum absolvere; non tamen si in Pastoris Diœcesi, vel utrâque sit reservatus, tunc enim ad alterutrum Episcopum, aut alium, qui potestatem absolventi ab illis accepit, mittendum esse; magis tamen consultum haberi, sicut Ferdinandus de Castro, & alij docent, semperque modi Pœnitentem ad eum, qui reservavit, aut cui hanc potestatem absolventi dedit, aut qui ejus Superior est, mittendum esse.

Qu. 15. *An Pastor habeat facultatem, quemcumque Confessarium eligendi?* R. cum Barbosa affirmativè, sed hanc facultatem non ex Jure (vi hujus enim Episcopo consultum debent) sed ex consuetudine convenire.

Dubia moralia.

De Indulgentijs.

Qu. 1. *An, si Pastor probabiliter iudicat Pœnitentem laicorum indulgentias plenarias, debeat illi nihilominus medicalem pœnitentiam iniungere?* R. negativè cum Lugone & alij, quia, cum Pœnitentia medicinalis tantum sit accessorium Pœnitentiæ Sacramentalis, meritò hâc sublatâ etiam medicinalis Pœnitentia sublata creditur.

Qu. 2. *An, si Ecclesia Parochialis antiqua destruitur, vel in eodem, vel alio loco de novo sub eodem titulo ac Parochia adificetur, Pastor indulgentiam prius habitam adhuc eadem tam reputare debeat?* R. Layman. affirmativè, quia merito eadem censetur Ecclesia; modò talis Ecclesia non sit auctoritate Superioris in pœnam delinquentium destructa; tali enim casu omnibus privilegijs spoliari censetur; Indulgentia præcisè ratione sitûs & loci concessa fuerit, non enim amitteret indulgentiam, si in alio loco ædificaretur.

Qu. 3. An, si iubilæum in sua Parochia proposuit, possit adhuc Parochianos suos ad indulgentias pro Defunctis lucrandas adhortari, aut Indulgentias Altaris privilegiati aliis applicare? R. affirmativè cum Diana & communi aliorum, quia respectu Defunctorum cessat ratio suspendendi Indulgentias, quæ est, ut Fideles tantò magis incitentur ad Jubilæum Romæ acquirendum.

Qu. 4. An, si ob Leges Rubricæ Festum aliquod in Parochia transferri debeat, etiam Indulgentias ob illud festum concessas, pro illo primùm die, in quem transfertur, promulgare debeat? R. negativam quidem sententiam ab Azor, Fagundez, & quibusdam aliis teneri, affirmativam tamen sententiam probabiliùs ab aliis apud & cum Diana p. 6. tr. 7. & 8. ref. 3. 1. teneri, modò tam in choro, quàm in foro transferatur; verùm P. Gobat in thes. indulg. n. 327. putat, eas etiam transferri, licet quoad chorum tantum transferatur, saltem loquendo de primarijs Religiosorum Festis, eò quòd tunc ratio, propter quam ad tale festum Indulgentia concessa est, adhuc vigeat, nempe ut Festum tale à Fidelibus cum tantò majori frequentia celebrètur.

Qu. 5. An, si templum Parochiale, vel aliud, in quo Indulgentia sunt proposita, nimis angustum sit, possit publicè Auditores sub concione hortari, ut foris preces præscriptas persolvant? R. affirmativè cum Laymanno l. 5. tr. 7. c. 3. n. 3. quia tales adhuc censentur moraliter præsentés. Imò Suarez d. 52. s. 1. n. 7. apud eundem putat, in ejusmodi concessione etiam Cæmeterium nomine Ecclesiæ comprehendi, quia in favorabilibus verba latè interpretanda sunt. Quamvis rectè moneat Layman, extra casum necessitatis id semper agendum esse, quod certius & securius est.

Qu. 6. An possit Parochianos suos securè hortari, ut per consuetas preces Angelus Domini &c. cum tribus salutationibus Angelicis lucrari quotidie contentur plenarias Indulgentias? R. affirmativè; quia ejusmodi Indulgentias à duobus Pontificibus Sixto V. & Paulo III. concessas esse, varij Authores apud Dianam p. 4. tr. 4. ref. 24. testantur; etsi verò ipse Diana p. 10. tr. 16. ref. 1. judicet, ad pomeridianum tantum pulsus eas obtineri, alij tamen indeterminatè loquuntur, unde præstat ad omnes pulsus, si fieri possit, eas preces persolvere.

K 2

Qu. 7.

Qu. 7. *An, quando pro Festi alicuius Indulgentiæ obtinenda requiritur communio, & aliquando duo eiusmodi Festa propinqua concurrunt, possit dicere subditis, unicam Communionem pro utriusque Indulgentiis lucranda sufficere?* R. affirmativè cum Lugone & aliis apud P. Gobat, quia morè censetur ad utrumque Festum pertinere, cum sæpe aliquod festum aliquod per Communionem honoraturi pridie communicare soleant. Quia tamen aliquando Romæ rescripta non sufficere Communionem in Feria V. Cœnæ Domini peractam pro Indulgentiis sequenti die, si in eam incidat festum Annuntiationis B. V. ideo securiùs est, utroque die Communionem peragere, quod in raro & extraordinario casu concilè concedi potest.

Dubia moralia.

De Jubilæo.

Qu. 1. *An possit Pastor tempore Jubilæi pro penitentibus imponere preces præscriptas ad indulgentias non plenarias obtinendas?* R. affirmativè cum P. Gobat, & multis alijs, quia ratione harum cessat ratio suspendendi.

Qu. 2. *An possit permittere Parochianis, ut opera pro Jubilæo obtinendo præscripta intra duas hebdomadas peragant?* R. securiorem quidem, & in praxi omnino consulendam sententiam videri Henriquez negativam, si tamen iusta causa interveniat, omnino id licere, multi Authores apud Dicitur p. 3. tr. 14. ref. 153. & p. 5. tr. 12. ref. 25. affirmant, quia Bullæ verba plerumque hanc interpretationem admittunt videntur, & secundùm Epikeiam prudenter credi possunt mentem Pontificis esse, ut Jubilæum etiam in tali casu contineatur.

Qu. 3. *An, si quis in uno loco Ecclesiam visitet, & in alio reliqua opera præscripta peragere velit, possit id Pastor peragere?* R. affirmativè cum Laymanno l. 5. tr. 7. c. 8. quia, cum Jubilæum toti Ecclesiæ sit propositum, non videtur referre, quo in loco ea peragat, modò utrobique Jubilæum sit propositum.

Qu. 4. *An opera aliunde debita pro Indulgentiis obtinendo possit suadere?* R. affirmativè cum eodem Laymanno

l. c. n. 13. & communi aliorum, quia constat ex praxi, si jejunium incidat in unam diem ex ijs, quæ pro jejunio Jubilæi præscriptæ sunt, non propterea aliam diem pro jejunio deputari.

Qu. 5. *An Adolescentibus vigesimum primum annum nondum ingressis debeat commutare ieiunium, si illud sine gravi incommodo obire possint?* R. negativè cum P. Gobat. de Jubil. n. 211. & alijs, cum hîc de favore seu beneficio obtinendo agatur, atque adeò, qui commodum sentire cupit, ipsum etiam onus sentire debeat.

Qu. 6. *An, si quis primâ hebdomade semel, alterâ bis ieiunet, id approbare Pastor queat?* R. non deesse quidem probatos Authores, qui negent, quorum sententia proin ut securior ordinariè practicanda est; si tamen necessitas aut alia iusta causa id exigat, licitè id fieri putant Bonac. Laym. & alij apud Dianam, p. 5. tr. 12. ref. 24. multò faciliùs verò tolerari potest, ut ob similem causam intra eandem hebdomadem præscripti dies mutantur, uti Henriq. Fill. & alij apud P. Gobat l. c. n. 213. docent.

Qu. 7. *An possit audire tempore Jubilæi Parochianos alterius Diœcesis?* R. negativam quidem sententiam à multis teneri apud Dianam p. 1. tr. 11. ref. 7. & p. 5. tr. 12. ref. 52. verùm hunc cum plurimis ab ipso citatis æquè probabiliter affirmativam tueri, cum talem facultatem Pontifex concedat Pœnitentibus, ut cuicumque approbato confiteri possint, atque adeò etiam Pastori, ut eos audire queat.

Qu. 8. *An possit virtute Jubilæi absolvere à Casibus Episcopo reservatis?* R. affirmativè cum Diana, & plurimis ab ipso citatis contra Bonacinam & alios, quia non apparet, cur, cui majus concessum est, scilicet facultas absolvendi à Papalibus casibus, non etiam id, quod minus est, scilicet facultas absolvendi à casibus Episcopalibus concessa videatur.

Qu. 9. *An, si is, quem absolvit à casibus reservatis, negligat lucrari Jubilæum, debeat eum habere pro non absoluto à dictis casibus?* R. posse ipsum sequi communiorem & veriorrem sententiam, quæ negat, talem reincidere in priores casus reservatos, quam Diana p. 3. tr. 4. ref. 145. cum Suar. Vasq. Sanch. & multis alijs docet.

Qu. 10. *An possit aliquem absolvere sub hac conditione, ut*

lucetur Jubilæum? R. negativè cum Diana p. 3. tr. 4. ref. 11. & communi aliorum: quia Confessarius non potest pro iustu suo alias apponere condiciones, quàm quas Pontifex Jubilæum largiens apposuit; ergo, cum istam conditionem Pontifex in Bulla non apposuisse supponatur, neque ipse Confessarius eandem apponere poterit.

Qu. 11. An possit absolvere eum, qui virtute Jubilæi absolutus est, ab ijs reservatis, quorum prius oblitus erat, si non præterierit reliqua opera pro Jubilæo præscripta? R. posse ipsum absolvere talem secundum probabilem Sanchezij l. 8. d. 1. q. 1. & l. 4. c. 4. n. 45. & Dianæ l. c. sententiam; cum enim hoc accepit talis Pœnitens facultatem virtute Jubilæi, ut absolvi possit à reservatis, non apparet sufficiens ratio, cur in prima illa confessione tempore Jubilæi facta, non sit saltem indirectè absolutus ab isto reservato peccato, cujus absolutus est, atque adeò illud tanquam non amplius reservatum a novo Sacerdote approbato confiteri queat, ut rectè etiam Laym. l. 5. tr. 7. c. 8. n. 9. discurrit; qui tamen cum Rodriguez rectè contra Henriquez negat, idem etiam de commutatione votorum oblatorum post Jubilæum faciendâ dici potest, ut quòd absolutio virtute Jubilæi facta nullo modo occidat super absolutionem votorum oblatorum, sicut peccatorum.

Qu. 12. An pariter possit absolvere eum, qui post omnia opera pro Jubilæo requisita impleta, infra tempus Jubilæi incidit in novum casum reservatum? R. affirmativè cum Diana p. 3. tr. 4. ref. 153. & alijs, quia virtute Jubilæi acquisivit jus & facultatem ipse Pœnitens, ut possit absolvi ab omnibus peccatis, quæ ante tempus Jubilæi finitum sunt commissa (favorum enim benigna interpretatio faciendâ) ergo etiam ab hoc absolvi poterit, etiam si non faciat iterum reliqua opera præscripta; nam si hæc repereret secundâ hebdomadè, plures concederet ipsum posse absolvi, cum multi putent, aliquem intra tempus Jubilæi toties posse lucrari Jubilæum, quoties præscripta opera peregerit, etsi quoad hoc Laym. l. 5. tr. 4. c. 8. n. 1. cum S. Thoma, & alijs probabiliùs contrarium docere videntur, putentque hanc sententiam suam ab ipsa etiam confessione & praxi Fidelium, quæ est optima privilegiorum interpretatio, approbari.

Qu. 13. An virtute Jubilæi absolvera possit Clerici Pœnitentia

forem, vel alium nominatim excommunicatum? R. etsi Vasquez cum pluribus aliis apud Dian. p. 1. tr. 11. ref. 26. id neget, posse tamen Pastorem tutâ conscientiâ absolvere talem propter ejusdem Dianæ, & Sanchezij l. 6. c. 7. n. 49. aliorumque sententiam. Quorum aliqui, licet sententiam suam limitent, & tantum extendant ad forum interius, si excommunicationo fit non à jure, sed homine facta, non improbabili- ter tamen Medina, Rodriq. & alij apud Dianam in utroque foro & casu validam esse asserunt.

Qu. 14. An virtute Iubilæi possit etiam ab irregularitate, ex delicto proveniente absolvere? R. probabiliter id ipsum posse, cum contra Suarez, & multos alios ita sentiat Salas cum plurimis aliis ab ipso citatis, addatque ex Salonio, hanc sententiam teneri posse, etiamsi in Bulla solùm dicatur, Confessarium posse absolvere à Censuris, non addendo à pœnis Ecclesiasticis, quia, cum ipsa pœna sit delicto annexa, conveniens est, ut, sicut à delicto absolvendi plenissimam accipit facultatem Sacerdos approbatus, ita etiam à pœna inde consequente absolvere possit, sicut id ipsum de excommunicationibus, aliisque Censuris ex peccato ortis conceditur.

Qu. 15. An possit virtute Iubilæi perinde iuramenta promissoria, ac vota commutare? R. non deesse quidem sat multos Authores, qui cum Sanchezio id negent, æquè tamen probabiliter id concedi à Suarezio to. de rel. l. 6. c. 14. n. 19. Basilio, Pontio, & aliis apud Dianam p. 5. tr. 12. ref. 57. eò quòd votum & juramentum pium in Jure apud Doctores æquiparentur, atque adeò dispositum de uno, etiam de altero dispositum censei debeat, uti bene discurrit Laym. l. 4. tr. 3. c. 11. n. 4. qui tamen ob hoc ipsum fundamentum negat iuramenta promissoria in materia excepta pro votis, v. g. Religionis, & Castitatis commutari posse; sed hoc etiam non pauci ab eodem Layman. citati concedunt, existimantes nullum juramentum Pontifici esse reservatum, eò quòd major longè, & diversa sit obligatio Juramenti, quàm Voti, atque adeò in favorabilibus quidem, non autem odiosis inter se æquiparari debeant.

Qu. 16. An commutationem Voti facere possit in minus bonum virtute Iubilæi? R. cum Dian. p. 1. tr. 11. ref. 40. & multis ab eo citatis contra Suar. & alios affirmativè, quia

cum commutatio in votum æquale, aut melius juxta auctores autoritate propria fieri queat, nihil per facultatem commutandi vota amplius dedisset Pontifex, si non in commutare liceret; ob quam rationem Diana p. 1. tr. 12. ref. 39. cum multis Authoribus judicat, nullam causam ad hanc commutationem requiri.

Qu. 17. *An possit commutare vota illius, cuius Confessionem tempore Iubilæi non audivit?* R. affirmative cum Sanchez & multis aliis apud & cum Diana, p. 5. tr. 12. ref. 50. quia ista commutatio sit independens à Jurisdictione Confessionis utpote quæ neque circa peccatum, nec circa effectum ex peccato ortum versatur, unde P. Gobat. de Jubil. n. 301. cum aliis asserit, eam ante Confessionem factam fieri posse.

Qu. 18. *An post Iubilæum finitum possit commutare votum illius, qui tempore Iubilæi commutationem petere non potuit?* Resp. securius quidem acturum, si talem mittat ad Sacramentum, qui facultatem commutandi tale votum extra Iubilæum habet; si tamen id comòdè fieri non queat, possunt id facere ex sententia probabili Sanch. Lessij, Hentij, & aliorum apud & cum Diana p. 2. tr. 6. ref. 9. & p. 1. tr. 12. ref. 40.

Qu. 19. *An illi, qui tempore Iubilæi publicati habuit opor-
tunitatem invincibilem illius, possit suadere, ut intra duas hebdomadas notitia acquisita illud lucrari conetur?* R. affirmative cum Diana p. 3. tr. 4. ref. 151. & aliis, quia talis interpretative justum impedimentum, perinde ac alij v.g. extra Pœnitentiam vagantes, habuisse censendus est.

Qu. 20. *Quibus Regulis se in commutatione votorum ob-
servare possit?* R. sequentibus. 1. Attendendæ sunt circumstantiæ, non excellentia virtutis in subrogando alio opor-
tunitate hinc votum jejunii ad carnem macerandam rectè in Pœnitentiam, Confessionem, aut Communionem commutatur, minùs bene in simplicem Orationem, aut Eleemosynam. 2. Materia subrogata non debet necessariò proportionari materiæ promissæ, quoad magnitudinem, durationem, numerum, sed sufficit, si sit æqualis obsequij divini, certe non notabiliter minoris; hinc Eleemosyna corporalis in spiritualem, multæ preces in unum Sacrificium commutari possunt. 3. Spectandus finis & fragilitas votantis.

potest commutatio fieri in opera, quæ alioqui solitus est facere; & minor eleëmofyna pro commutatione imponi debet inopi, quam diviti. 4. Ubi major est causa commutandi, levior potest esse commutatio; hinc facilius dispensandum in votis metu ex defectu sufficientis deliberationis factis, quàm si deliberatè facta fuissent. Porro ut videatur in praxi, quomodo opera aut vota in alia commutari queant, proderit aliquot exempla ex Epinomia Parochorum afferre; sic ergo is ait: Votum non committendi aliquod peccatum potest commutari in perpetuam mensuram Confessionem, & recitationem Coronæ semel in mense, per biennium vel triennium: Votum Religionis intrandæ in Confessionem & Communionem mensuram, jejuniium sextæ Feriæ per totam vitam: Votum non nubendi in Confessionem mensuram, per biennium & novem Sacra; Votum jejunandi omnibus Ferijs sextis in Confessionem & Communionem decimo quinto die, & in tria Sacra, aut recitationem Coronæ, & eleëmofynam sextis Ferijs faciendam.

M E M B R U M I V.

De Obligatione Sacramentum Eucharistiæ administrandi.

Qu. 1. *Quid circa hanc obligationem specialiter observare debeat Pastor?* R. sequentia tria.

Honestas asservatio,

Vt semper habeatur.

Zelosa exhortatio,

Vt sepius sumatur.

Fidelis distributio,

Vt lex adimpleatur.

Qu. 2. *Quid circa asservationem observandum sit?* Resp. tria præcipuè. 1. *Locus*: qui debet esse separatus, honorificus, bene clausus, uti Synodalia Decreta Diœcesis Augustanæ cap. 5. p. 2. n. 3. & 7. indicant his verbis: *In qualibet Parochiali Ecclesia sit Tabernaculum seu reservatorium, ut vocant, in loco eminenti, conspicuo, honorifico, mundo, quò etiam minimè humidus videatur; ubi secundum antiquissimam Ecclesia consuetudinem, quam etiam Saculo Nicani Concilij*

cilij fuisse constat, Eucharistia pro infirmorum Viatico
vetur. Et quò sciri possit commodius, ubi adoranda Eucha-
ristia asseruetur, qua primum ab ingredientibus honorem pro-
retur, pia pictura & sculptura quadam parata sit, qua
stantes ad pietatis cultum, & Sacramenti huius dulcem mem-
riam, Christi que Domini venerandam presentiam ex-
Tabernaculum autem tale unà cum vasculo decenter paratis
ligenter claudi, & muniri, & claves à Parocho studiose
vari, & nullo modo Aedituo committi mandamus, ne
ad irreverentiam & iniuriam omnem, ne hic accidat, pre-
bendam. 2. Vasculum; de quo ita dicta Synodus n. 5. dicit
sit in Tabernaculo mundum, decens & honestum Vasculum
(alij pyxidem nominant) quo Sacramentum hoc, quòd est
regimentum, & ex hac vita migrantium Viaticum con-
lulare ad infirmos deferri, illisque inde porrigi possit. In
ipso Vasculo tot Hostia consecrata semper habeantur, quòd
senti agrorum (aut aliorum subinde Communicantium) neces-
sitati probabiliter sufficere videbuntur; ubi Parochis emenda-
iniunctum volumus, ut eiusmodi Hostias semel aut bis
mensis reverenter in Missa ipsi sumant, vel aliis porrigant
Communione, alias interim novas in usum infirmorum ad
stium numerum consecrare, & decenti in loco asseruari pre-
rent. 3. Lumen; de quo sic iterum dicta Synodus: In
lumen ante Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi, quòd
est lux indeficiens, & candor lucis aeternae, noctes atque
lumen pralucere. Quòd ut omnino fiat, omnium locorum
rochos ad eiusmodi luminarium defectus, ubicunque fuerint
rigendos, aut nobis, vel Vicario quamprimum denuntiandos
pena nobis arbitraria obligamus.

Qu. 3. Quin circa exhortationem sis observandum? Res-
sequentia præcipuè procuranda. 1. Ut bene intelligatur
hoc SS. Mysterium, altissimisque de eo sensus & æstimatione
Parochianis concipiatur. Qua de re sic loquitur Augustinus
Synodus p. 2. c. 5. n. 1. Cum Eucharistia sit Sacramentum
Sacramentorum, quo nihil sublimius, aut sanctius, aut
stius habet Ecclesia, graviter nobis & moleste ferendum est
sumum hoc Mysterium à seclariis & impuris hominibus
rendum in modum prophanari, & impie passim impugari, &
quiterque contemni. Quare non possumus non admonere, &

bene Parochis, ut Populo diligenter inculcent, quæ de astruenda huius Sacramenti veritate, transubstantiatione, adoratione, sumptione, & oblatione sancta Synodus Tridentina post clarissima tot Patrum & Doctorum testimonia definitur. 2. Ut fructus quoque ex digna huius Sacramenti perceptione concipi solitus bene intelligatur; de quo sæpe citata Synodus sic loquitur: *Eximius, verèque suavissimus & inexplicabilis est fructus, quem p̄ referunt ex dignè sumpta Eucharistia. Quam ob rem nec raro, nec leviter populus pro Concione monendus erit, ut non semel tantum Paschalis tempore, sed in præcipuis etiam Ecclesia Festis, adeoque si fieri potest, sæpius ad hunc caelestem, divinissimæ panem libenter & reverenter edendum accedat, utque immensum hunc thesaurum caelestium divitiarum, quo primi Christiani quotidie fruebantur, sæpe & avidè sumat, Christo ipso huc invitante.* 3. Ut modus etiam dignè sumendi Eucharistiam bene discatur, & studiosè practicetur: *Qui quidem modus requirit, ut nemo cum conscientia peccati mortalis accedere præsumat, sed antè se probet, & sacra Confessione, si opus sit, expiet: ut ita quis sit jejunus, ut à media nocte nihil omnino aut cibi, aut potus ad stomachum transmiserit; ut corporis habitu & situ ad pietatem composito, & quæ par est, fide, humilitate, modestia, & reverentia ad mensam sacram accedat, capite non abjectè demisso, sed decenter erecto, oculis submissis, ore non hiantè, neque oculo: ut in sacram Hostiam non irruat, sed à Sacerdotis manu, linguâ nonnihil ad labium exterius protensâ, excipiat, dentibus non terat: ut eâ sumptâ aliquid temporis orationi tribuat, neque mox excreet, neque statim ad confabulationes, aut cibum sumendum exeat: ut denique eum diem in rebus divinis ac sacris operibus piè transigat; ita ferè Manuale Parochorum p. 2. l. 2. n. 10. quod præterea alia duo capita suggerit specialiter inculcanda, videlicet ut forminx non veniant comptulæ, & ad vanitatem compositæ, sed velatæ, & in modesto vestitu, multò minùs cervicem aut pectus denudent, ne si Hostia sacra fortè vel particula illius decideret inter illas partes & vestem, minùs honestè iterum tolli queat à Sacerdote: deinde ut communicaturi manus junctas teneant, neque ori, aut illas, aut strophiojum sumptâ Hostiâ ad-*

moveant,

moveant; deprehensi enim sunt, qui Evcharistiam ore
pram ad gravia flagitia extulerint.

Qu. 4. *Quid circa dispensationem huius Sacramenti ob-
servandum sit?* R. 1. *Vt non detur indignis:* Quales sunt im-
pures à nativitate: Pueri & puellæ nondum sufficienter in-
structæ: notorij peccatores, ut Usurarij, Concupinarij, Men-
trices, Histriones ex professo turpia exhibentes: Excom-
nicati: qui inimicitias deponere, bona injustè ablata re-
stituere, & occasiones proximas, cum facillè possent relinquere,
nolunt. 2. *Vt non negetur dignis:* quales sunt omnes sancti,
qui in priori numero non continentur, si moderatè peccati-
ta S. Leo monet his verbis: *Nulli Christianorum facile Com-
munionem negetur; neque ad indignantis arbitrium Sacerdotum
fiat, ne anima, pro qua Christi Sanguis effusus est, irrogantem
tam sevi supplicij sauciata, & inermis quodammodo, excidat
omni munimine, diabolicis incurfibus, ut facillè capiatur,
obiecta.* 3. *Vt ritu convenienti dispensetur:* eo scilicet, qui
in Rituali Diœcesano præscriptus, vel certè per particu-
larum loci consuetudinem legitime est introductus.
Præcipuè autem duo quoad hunc ritum bene observari
monet Synodus Augustana p. 2. c. 5. n. 2. & 16. Primum est,
ut in S. Evcharistia dispensanda servetur, quod in Ecclesia
Catholicis tot jam sæculis mos obtinet, ac Sacris etiam Con-
cilijs Constantiensi & Tridentino comprobatum est; scilicet
ut non modò fideles Laici, verùm etiam Sacerdotes in
sacrificantes, Corpus & Sanguinem Domini, adeoque totum
Christum DEUM & hominem sub una specie Panis sumant.
Qui ritus communicandi tantò diligentius in Ecclesia
nostra est omnibus retinendus, quò certius constat, hoc non ob-
scuro Symbolo Catholicos à secta hodie plurimum diffe-
rentes, & eos, qui usam Calicis velut rem necessariam ad salutem
tantopere urgent, Ecclesiæ Catholicæ tum desertores, tum
contemptores esse; quos juvat magis de Sacramenti significatione
contendere, quàm Evcharistiæ virtutem & fructum quaerere:
Alterum est, ut, quoniam sæpe accidit, ut simplices populi
etiam hoc ducantur errore, ut ablutionem seu purificationem
nem ex Calice capientes, credant se Domini Sanguinem sumere,
à Parochis vas quoddam honestum distinctæ formæ
tam à Calice, quàm domesticæ figuræ cyatho, & quidem ali-

fieri potest, argenteum ad manum habeatur, unde Communicantibus ablutio, ut vocant, à quocunque Clerico, vel honesto Laico porrigatur, à quo tamen aliqui Carnifices, Lictores, leprâ, cancro, alióque morbo contagioso infectos abstinere debere ajunt, ne alijs periculum, aut saltem horrorem & stomachum moveant.

Qu. 5. Quid circa Præceptum Paschalis Communionis sit observandum? R. 1. Sedula præmonitio: ita Synodus Augustana l. c. n. 30. monet, dum dicit: *Ergeant quoque, & exhortentur suos Subditos, ut Præcepto de sumenda Communione annua satisfaciant in Parochia, ad quam de iure vel consuetudine pertinent, vel, si alibi ex legitima causa communicaverint, eius rei testimonium fide dignum exigant.* 2. Sollicita exactio: ita eadem Synodus his verbis: *Ineatur ratio in singulis Parochiis, ut cognosci certè possit, quinam Præcepto annua Confessionis & Communionis Paschalis satisfecerint; in ipsa verò inquisitionis praxi, eum quisque tenere poterit, qui in sua Parochia observari consuevit, nisi gravis ratio alium usurpandum suaderet.* 3. Severa castigatio: eorum scilicet, qui obligationi suæ hæc in parte non satisfecerint, de qua quidem pœna sic loquitur dicta Augustana Synodus l. c. n. 21. *Cura nostram vel Parochi proprii licentiam, qui Communionem Paschalem ultra Dominicam in Albis distulerit, & admonitus, quod debet præstare, contumaciter recusaverit, is vivus à Communione Fidelium, & ingressu Ecclesia arceatur, & mortuus sepulturâ Christianâ careat, eiusque nomen ad nos, vel Vicarium nostrum deferatur, ut alijs etiam medijs ad obedientiam Ecclesia compellatur; & infra: Tempore Paschali, qui à sua Parochia absuerint, & intra octo dies à redditu impleti Præcepti Ecclesiastici testimonium fide dignum non exhibuerint, pari omnino cum illis, qui domi non communicaverint, conditione censeantur, ut vivis Ecclesia ingressu, mortuisque Ecclesiasticâ sepulturâ interdictum sit.*

Qu. 6. Quibus industriis uti debeat, ad frequentem Communionis usum inducendum? R. istis præcipuè. 1. Promotione cultus Sanctorum; quia sic excitabuntur ad eorum Festa, per Confessionis & Communionis usum, quem gratissimum Sanctis obsequium esse, mer:ò sibi persuadent, colenda. 2. Ereptione Congregationum; quia, cum hæc plerumque inter alias

alias Leges etiam hanc habeant, ut certis diebus communicentur; imò Indulgentiæ quoque copiosæ Communicantibus promittantur, non modicum inde stimulum ad frequentem Communionem addi sibi sentient, Parochiani ejusmodi Congregationibus adscripti. 3. *Promptitudinis sua in audiendo Confessionibus demonstratione*: sæpe enim multi libenter confiterentur, & communicarent, si copiam Confessarij expertam & facilem haberent. Unde valde bene faceret, si parochorum principalium aut ipse sederet etiam non vocatus confessionali, aut alium suo loco substitueret. 4. *Frequentis commendatione*: quâ scilicet sive in Concione, sive alia utilitates ex tali ritu percipi solitæ demonstrantur, & firmæ persuasiones, per quas à frequenti usu impediri se sinant, efficaciter refutentur.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor teneatur porrigere Parochianis Eucharistiam, quotiescunque eam rationabiliter petunt?* R. affirmativè cum Barbosa de Paroch. c. 20. n. 15. & communis aliorum; quia Pastori impositum est onus pascendi oves sue, quod maximè fit Verbo & Sacramentis; nec par est, ut pavuli petant panem, & non sit, qui frangat illis.

Qu. 2. *An etiam in die Parasceves eam porrigere debeat, quis ex devotione illam petat?* R. negativè cum Barbosa hoc die nullis, nisi infirmis, distribuendam esse S. Eucharistiam, S. rituum Congregatio 19. Febr. 1622. decrevit.

Qu. 3. *An, si quotidie ab aliquo peteretur, illi danda sit à Pastore?* R. affirmativè Joannes Sancius Select. illud idque per plura argumenta & declarationem Cardinalium probat, videturque conformis hæc sententia ipsi etiam Concilio Tridentino Sess. 22. c. 6. quod inter alia sic loquitur: *Optaret S. Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistia percipiptione communicarent, quò ad eos SS. huius Sacrificii fructus uberior perveniret; rectè tamen aliqui limitant hanc doctrinam, ajuntque Conjugatis carnali commercio infervientes non facillè quotidie Communionem permittendam, ut illud Abimelech Sacerdotis ad Davidem dictum 1. Reg. 21. Non habeo Laicos panes ad manum, sed tantum panes*

sum, si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus: Et juxta monitum Apostoli hortantis, ut Conjuges ad tempus abstineant, ut orationi expeditius vacent, aliisque pijs exercitijs.

Qu. 4. *An deficientibus particulis possit Pastor celebrans de sua Hostia partem dare communicare volenti?* Resp. affirmative cum Fagundez Præc. 1. 1. 3. c. 20. n. 8. & pluribus alijs, quia hoc non obstat integritati Sacrificij, & Sacerdos non tenetur consumere totam quantitatem materiæ à se consecratæ, ut patet in casu, in quo plures Hostias unam pro sumptione, alteram in Sacrario asservendam consecrat.

Qu. 5. *An pueros debeat ad Communionem paschalem peragendam adstringere mox, ubi annos discretionis attigerint?* Resp. non deesse quidem multos, qui id affirmant, sed negativam tamen sententiam Dianæ p. 5. tr. 14. ref. 50. & aliorum ab eo citatorum probabiliorem videri, cum reverentia tanto Sacramento debita requirat majorem diligentiam, quàm quæ statim post annos discretionis obtinetur.

Qu. 6. *An, si Pastor ob chiragram, vel aliud impedimentum non possit anterioribus digitis Hostiam contingere, licitum ei sit posterioribus digitis eam ministrare?* Resp. affirmative cum Toletio, Jordano, & pluribus alijs apud P. Gobat Caf. 2. 1. Alph. communic. quia cum etiam hi digiti consecrati sint, non apparet, cur non & ipsis contingere possit in tali casu Hostiam.

Qu. 7. *An, si Eucharistiam sine lumine & prævia Confessione ministret, mortaliter peccet?* Resp. cum Suar. d. 72. l. 4. & alijs negativè; cum nulla appareat ratio tam gravis obligationis; addit tamen idem Author, saltem venialiter peccaturum, qui extra Sacrificium sine lumine illam distribueret; intra Sacrificium tamen, etsi peculiare lumen pro Communionem accendi soleat, hoc tamen omittere, non continet per se ullam culpam, teste P. Gobat Alph. Sac. n. 167.

Qu. 8. *An possit quemcumque simplicem Sacerdotem suo loco substituere ad Communionem distribuendam?* Resp. affirmative cum Barbosa c. 20. de Paroch. n. 6. quia ad hoc non est necessaria actualis Jurisdictio, sed tantum potentia ad distribuendam Sacram Eucharistiam, quam etiam simplex Sacerdos habet.

M E M-

MEMBRUM V.

De Obligatione Sacramentalia administrandi.

Qu. Quid circa Sacramentalia potissimum observandum sit Pastori? Resp. sequentia præcipue. 1. Clara explicatione qua & ostendatur, quid sint Sacramentalia, & quem in hiis instituta, nimirum quòd sint actus externi Religionis ad colendum DEUM, gratiamque ab eo impetrandam ordinant, quales sunt variæ res benedictæ, variæ preces, præcipue Dominica Oratio, Eleëmofyna, & alij similes virtutum actus qui ad pium motum in utente excitandum, atque ad gratiam ex opere operantis causandam ordinantur, per quæ à Sacramentis distinguuntur, utpote quæ ex opere operantis eandem causant. 2. Crebra commendatio: ut scilicet ostendatur, quos fructus afferat horum Sacramentalium & sincerus usus: quòd scilicet infringant virtutem Danorum, aliorumque malorum Hominum: Quòd variam à Deo benedictionem etiam in temporalibus impetrent: quibus peccata venialia remittant, & ex consequenti gratiæ augmentum etiam à DEO obtineant. 3. Studiosa cautio: ne aut virtus, quàm illis competat, attribuat, atque adeo inlibilem effectum habere credantur, aut per abusum ad superstitiones aut effectus prophanos non sine gravi irreverentia usurpentur.

MEMBRUM VI.

De Obligatione Prædicandi.

Qu. 1. Quid circa hanc obligationem observare debuit Pastor? R. ea præcipue illi procuranda, quæ sequentibus articulis continentur.

Exacta præparatio

Pro Rei dignitate.

Apta pronuntiatio

Pro Verbi Maiestate.

Tranquilla resignatio

Pro fructus quantitate.

Qu. 2. Quid in præparatione maxime attendendum? R. Inventio materia, quæ sit solida, practica, & ad Audientiam

tempus, & locum accommodata, ne, dum parvis sublimia, & non profutura prædicat, se magis curet ostendere, quàm Auditoribus prodesse, ut bene notavit S. Gregorius; præcipuè verò curet, ut solida sit, id est, ad perfectionis Christianæ studium Auditoribus persuadendum ordinata, ut jure usurpare possit pia illa Ascetæ verbal. 3. de im. c. 3. *Audi fili mi, verba mea, verba sua vîssima, & omnium Philosophorum ac Sapientium hujus mundi scientiam excedentia, verba mea spiritus & vita sunt.* 2. *Dispositio facilis & ordinata:* ut facilius omnia intelligi, & in memoria retineri valeant; ne alioqui Auditores fiant similes viro consideranti vultum nativitatæ suæ in speculo, abeantque, & statim obliviscantur, quales fuerint, sicut S. Jacobus Ep. c. 1. dixit. 3. *Elocutio gravis & ornata:* ne sectetur Lenocinia Rhetorum, sed veritates Piscatorum, ac potiùs dicere queat cum S. Paulo 1. Cor. 2. *Prædicatio mea non in persuasibilibus humana Sapientia verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis consistit.* Quamquam per hoc non prohibeatur, quò minus ornatum etiam facere studeat concionem; modò hic ornatus nihil vanitatis aut levitatis sapiat. Ut autem tria hæc capita tantò diligentius observet, meminerit Verbum DEI cibo spirituali communiter à SS. Patribus comparari, præparationem autem præviam coctionis & condimentorum subire officium, atque adeò tam parùm concionem sine prævia præparatione Auditoribus gratam ac fructuosam futuram, quàm parùm cibus non bene coctus aut conditus sapere solet, ut rectè dixerit nonnemo: *Qui ascendit Cathedram sine labore, descendit sine honore.*

Qu. 3. *Quid in pronuntiatione præcipuè observandum sit?*

R. 1. *Vi naturalis & sincera sit,* id est, nihil contineat, quod affectationem, aut nimiam ad leges scholasticas coarctationem sapiat. 2. *Vi gravis & modesta sit:* ne scilicet morem imitetur eorum, qui, ut non malè advertit Manuale Parochorum, floridæ ætatis, nondum satis decoctæ, ad ostentationis verò vanitatem incitatæ, cum primum è scholis ad sacra pulpita conscendunt, concionem flosculis Rhetoricis luxuriantem, magna volubilitate, voce gestoria, gestu corporis tornato & histrionico adferunt, egregii scilicet, & vendibiles Oratores, nescientes, quòd Eloquentia sacra sit Matrona nobilis, non Puella nubilis, atque adeò in seriis re-

bus occupari, graviter loqui, modestè vestiri, & incedere
debeat, non nucibus pueriliter ludere, non futilibus
garrere, non fucò adulterare faciem, non molliter incedere
non aures denique & auras procari. 3. *Vi sit generosa & libera*: omnem puerilem timiditatem & respectum excludere
ne quasi ad Magistros & Patres, non ad Filios & Discipulos
verba facere videatur; sed & languor omnis & ignavia
tas studiosè cavenda, quia *sermo DEI*, teste D. Paulo, *Hebr.*
c. 4. vivus est & efficax, & penetrabilior omni gladio

Qu. 4. *Quid circa resignationem potissimum observandum?*
R. sequentia capita bene notanda. 1. *Longanimitas patientia*: quâ patienter expectet fructum in tempore suo, nec
stetut inordinatè, si non statim tantum, quantum cogit
Auditores ex ejus concionibus proficiant; semen est Verbum
DEI, Luc. 8. c. inquit Christus, quod, etsi in terram eorum
nam ceciderit, non tamen affert fructum aliter, quâ in
tinentia. 2. *Magnanima demissio*: quâ nihil sibi ex merito
tantum, aut rigasse, DEUM autem incrementum desiderat
atque ad eò in ore & mente perpetuò gerat Davidicum
Ps. 115. *Non nobis, Domine, non nobis, sed Nomini tuo*
gloriam. 3. *Seria gratitudo*: quâ se potius à DEO benefici-
cium, dum eo tanquam Dispensatore uti dignatus est, cogit
pisse, quàm ipsi gratum officium præstitisse reflectat: unde
adeò humillimas & suo & Auditorum suorum nomines
tias ex animo persolvat, de reliquo in sancta ejus voluntate
acquiescens, quidquid circa fructum concionis sapientia
mæ illius Providentiæ disponere placuerit.

Qu. 5. *Quid in praxi concionis observandum?*
R. maximè. 1. *Assumenda vestis sacra*, scilicet Cotta, &
Birretum, ut vel ipse habitus sanctam quandam reverentiam
ipsi & Auditoribus ingeneret, atque ad verbum DEI
ctandum atque excipiendum extimulet. 2. *Petenda benedi-*
dictio à DEO, & si adsit, ipso etiam Episcopo, apte quaerenda
panda illa S. Ecclesiæ Oratio: *Illo nos igne, quia natus est*
ne, Spiritus sanctus inflammet, quem Dominus noster
Christus misit in terram, & voluit vehementer accendi
enim inflammatus quidni & ipse speret, se locutum
gnalia DEI? 3. *Servanda Rituum consuetudo*; ca

quæ in Rituali Diocesano præscribitur, à qua non facile recedet, quia in omnibus quidem, sed sacris præcipuè actionibus novitates studiosè semper sunt cavendæ, ut quæ plerumque murmurationem potius, quàm ædificationem & fructum pariant; semita trita plerumque optima, & securissima creditur.

Qu. 6. Quibus mediis uti debeat ad solidum fructum ex Consiis repertandum? R. sequentibus præcipuè. 1. Vita exemplari: ita suadente S. Ambrosio, dum ait: *Antè vitam quam doctrina quærenda est; Vita enim bona sine doctrina habet gratiam, doctrina verò sine vita integritatem non habet;* id quod appositâ similitudine S. Bernardus l. 18. in Cant. confirmat dicens: *Si sapias, concham te exhibebis, non canalem; hic siquidem penè simul recipit, & fundit, illa verò, donec impleatur, expectat, & sic quod superabundat, sine suo damno communit.* Itaque Cathedram ascensurus illud S. Hieronymi Ep. 2. ad Nepot. sibi dictum putet: *Non confundant sermones tuos opera tua, ne, cum in Ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: cur igitur hæc, quæ dicis, ipse non facit?* 2. Coniunctione cum DEO: de qua breviter & bene dixit S. Augustinus: *Prius, quàm erigas proferentem linguam, ad DEVM leva animam sitientem; Rationes cum DEO penè, voluntatem eius exquire, & ab eo dicendarum rerum consilia cape; bene gesta ad DEVM recurre, gratias ago, coronam appende;* Samuelis ea erat vis dicendi, ut ex omnibus verbis eius nihil caderet in terram; unde putas id contigisse? nimirum noctes, diè que ante arcam Domini precibus vacabat; quid verba, nisi levus habuit? DEVS est, qui facit ventis pondus, cymbalum tinniens eris aures & auras verberans, nisi divina vis audientium cor pulset & moveat; Ita sentiebat Isaias cap. 50. cuius polluta labia Seraphin ad aram ignito calculo tangebant: *Domine, ait, dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum, qui lapsus est, verbo: erigit manè, manè erigit mihi aurem, ut audiant quasi Magistrum.* 3. Zelo discretò, juxta illud D. Apostoli 2. Tim. 2. *predica Verbum, nisi opportunè importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina, vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelista, ministerium tuum imple.* Caveat tamen, ne imprudenter homines magis, quàm vitia carpat: ne publicè privata quotundam

dam peccata castiget: ne nimia exaggeratione, carceri
mi impetu rapiatur, & indiscreta libertate Viros Principes
aut Magistratus coram Populo, alieno loco, & tempore
neret, gravi offensione & scandalo, fructu nullo.

Qu. 7. *Quibus stimulis se incitare debeat Pastor ad prædicanda capita de concionibus studiosè observanda?* R. Incitatur præcipuè. 1. *Summa dignitate huius officii:* quid enim esse potest, quàm Angelicum subire officium, & legem pro DEO fungi, atque hujus sanctissimam voluntatem in verbis explicare? si S. Gabrielem Archangelum ideò præcipuè æni facimus, & felicem puramus, quòd præ aliis Angelis præcipuè factus sit, ad Decretum DEI de Incarnatione B. V. annuntiatum? si Cherubinos ideò præ aliis Angelis suspicimus, quòd illis præcipuè ex officio incumbit, alios Angelos illuminare, quidni per idem officium Pastori concessum, magis præcipuè dignitatem, felicitatèque obtigisse judicemus, & gaudeamus? 2. *Summa utilitate eiusdem officii:* Quid enim esse potest, quàm id, per quod efficiatur vitam non hanc temporalem, & miseris scatentem, sed eternam & spiritualem omni deliciarum genere affluentem, beatam, & abundantius habeat? atqui hic scopus præcipuè Concionatori, ac olim Christo Jo. 10. præcipuè commendatus summam in ipsum quoque Pastorem utilitatem reddendam esse necesse est; cum enim Christus, quæ uni ex ministris facta sibi facta reputet, an non virtute hujus præcipuè obligabitur ad supradictam vitam gratiæ & gloriæ, præcipuè obtinenda alios tam studiosè Pastor excitavit, & præcipuè quoque abundantius olim communicandam? an non Christus, quæ tam multis benedixit, impinguabitur, & quæ tam multis inebriavit, ipse quoque inebriabitur? 3. *Summa utilitate huius officii:* si enim jucundum ad eò hominibus videtur, alios ad temperatum convivium corporale, quod tamen plerumque corporis & animæ cedit perniciem, invitare & excipere præcipuè, quanto jucundius erit, ad convivium spirituale Verbi Dei, & ad jure convivium securæ mentis, quod corporis & animæ salutem tantoperè prodest, tam multos & roborare præcipuè posse? si, teste S. Ambrosio, perfectio Discipulorum præcipuè, & perfectio Magistri est, quantum gaudium præcipuè Pastor, si majorem profectus spiritualis, atque ad eò

Beatitudinis partem sibi, suisque concionibus deberi adverte-
rit? an non cum summo solatio in hac & altera vita illud
Apostoli Philip. 4. ad eos usurpabit: *Itaque Fratres mei cha-
rissimi, & desideratissimi, gaudium & corona mea, sic stete in
Domino*: aut illud 1. Thes. 4. *Qua est enim nostra spes, aut
gaudium, aut corona gloria? nonne vos ante Dominum nostrum
IESUM Christum estis in adventu eius? vos enim estis gloria &
gaudium nostrum.*

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor obligetur sub peccato gravi ad conciones
diebus Fests & Dominicis habendas?* Resp. affirmativè cum
communis, saltem, si diutiùs hoc officium prætermitteret; ut
colligitur manifestè ex Concilio Tridentino Sess. 5. de refor.
c. 5. dum præcipit, ut Pastores, si ab Episcopo moniti trium
mensium spatio, officio suo defuerint, per censuras Eccle-
stias aut alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut
etiam, si expedire ei visum fuerit, ex Beneficiorum fructibus
alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, do-
nec principalis ipse respiciens officium suum impleat.

Qu. 2. *An teneatur in propria Persona id officium præstare?*
R. ita quidem sentire Cajetanum, qui putat, eum non satis-
facere suo officio quoad DEUM, si prædicationes suas
alteri committat per totum annum, sicut nec satisfaceret, si
totam suam curam Vicario committeret, nisi per immemo-
rialem consuetudinem excusetur; Verùm contrarium pleri-
que alii docent cum Barbosa de Paroch. c. 14. n. 6. Sess. 24.
de just. c. 4. & colligitur iterum ex Concilio Tridentino sic
loquente: *In aliis autem Ecclesiis prædicationis munus exer-
ceatur per Parochos, si ve iis impeditis per alios ab Episcopis im-
pensis eorum, qui eos præstare tenentur, vel solent, deputandos
in civitate, aut quacunque alia parte Diocesis censebunt expe-
dire.* Imò etsi non impediti sint, posse ipsos alios saltem Re-
gulares privilegium Pontificium habentes constituere, com-
munis consuetudo probat, per quam habetur passim in civi-
tatibus Regulares pro Parochis concionari, licet consultum
videatur, ut saltem aliquoties intra annum in propria Per-
ona concionentur.

Qu. 3. *An debeant etiam diebus non festis, saltem in Ad-
ventu*

ventu & Quadragesima aliquoties per Hebdomadam concionari? *Re.* ita quidem Concilium Tridentinum Sess. c. sacrosanctae, & ipsam etiam praxin in plerisque potioribus civitatibus habere; quia tamen idem Concilium Sess. 5. c. 2. expressè præcipit, ut saltem diebus Dominicis & Festis solennibus ejusmodi conciones habeantur, non videtur velle quod quæque Parochos ad tales conciones extraordinarias obliget præcipuè, si soli sint, & in talibus locis versantes, ubi Populus diebus non festis laboribus occupatus comparere non solet.

Qu. 4. An teneatur publica & occulta peccata in concionibus corrigere, etiam cum suo incommodo, etiamsi non sit in potestate emendationis? *Re.* affirmativè cum Hurtado, Coting. l. 2. & aliis apud Busenbaum, l. 3. tr. 3. c. 2. reso. 3. & ref. 5. eo quod cum Christo factus sit curam & sollicitudinem Gregis gentis, cujus curæ pars non minima est vitiorum correctio; quæ si non proficiat ad emendationem, conducet tamen ad hoc, ut se minùs excusare ad DEUM possint, querique, quod de vitiis suis corrigendis non sint moniti.

Qu. 5. An possit Parochianos suos cogere, ut conciones in Parochia audiant? *Re.* posse quidem ipsum id facere, si præcisè c. 2. de Paroch. spectentur; quia tamen his præp. privilegia Regularium & consuetudinem contrariam derogantur, ideo posse Parochianos in aliis etiam Ecclesiis audire conciones, modò Pastorem suum non contumaciter contempnant.

Qu. 6. An peccet graviter, si in peccato gravi concionator habeat? *Re.* etsi Suarez 3. p. d. 16. l. 3. putet, eum peccare graviter, si in peccato gravi publicè concionetur; aliter tamen plerumque peccatum tale non agnoscere, si scandalum absit, eò quòd non videatur actio tam sancta, ut cum talis obligatione statum gratiæ exigere possit.

M E M B R U M VII.

De Obligatione dirigendi, & instituendi Confraternitates.

Qu. 1. Quid circa Confraternitates præcipuè observandum sit Pastor? *Re.* ea, quæ sequentes versus indicant.

Suavis institutio,

Vt multum frequententur.

Solemnis approbatio,

Vt minus impugnentur.

Legitima directio,

Vt diu conserventur.

Qu. 2. *Quid ad suavitatem Institutionis pertineat?* R. 1. Ut ad finem aliquem valde consolatorium dirigantur ejusmodi Confraternitates, qualis finis est v.g. Patrocinium speciale B. Virginis, aut alterius Sancti, auxilium mutuum in morte, aut post mortem: misericordia erga pauperes, vel captivos præstita: averfio gravis alicujus mali, ut belli, pestilentia. 2. Ut non multiplicentur nimium, sed opera detur, ut una vel altera principalis instituta, vel suscepta, in suo vigore permaneat, ejusque leges accuratè serventur; alioqui enim & hæc suo modo locum habebit illud Isaia cap. 9. *effatum: Multiplicasti gentem (& Confraternitates) & non magnificasti latitiam, & fructum inde speratum; si tamen interdum duæ Confraternitates diversas habent leges, & non difficiles, poterunt simul institui, arripique, uti sunt Congregatio Rosarii, & alia pro Agonizantium vel Defunctorum subsidio instituta.* 3. Ut neque leges instituendæ Confraternitatis multiplicentur, sed paucæ, faciles, & tamen solidæ, id est, ad propositum Sodalitii finem, plurimum conducentes præferantur, ut suo modo etiam talis Confraternitas dicere queat eum Christo, Matth. 11. *Tollite jugum meum super vos; jugum enim meum suave est, & onus meum leve.*

Qu. 3. *Quid circa approbationem observandum?* R. 1. Ut Titulus, Scopus, & Leges talis Confraternitatis accuratè descriptæ Ordinario vel alteri, à quo approbatio petitur, mittantur. 2. Ut per libellum supplicem ea approbatio petatur ab Ordinario loci, in quo erigenda est Confraternitas, & litteræ authenticæ ad hunc finem procurentur. 3. Ut, si commodè fieri possit, etiam ab Apostolica Sede confirmatio suppliciter petatur, unà cum Indulgentiis quibusdam, per quas Sodales ad accuratiorem legum suarum observationem excitentur.

Qu. 4. *Quid circa directionem observandum?* R. 1. Ut ipsa promul-

promulgatio cum insigni aliqua solemnitate, puta Officio solemnem, Concione, Processione, aut etiam Actiuncula brevis instituat, nominâque Sodalium in libro aut tabella annotentur, aliisque liber habeatur, in quo nomina Magistrorum & alia, quæ, velut magis notabilia Posterorum memoranda consecranda videbuntur, studiosè perscribantur. 2. Quæ exercitia in legibus præscripta suo tempore & modo cum magna diligentia & fervore peragantur; & si quod impedimentum intervenerit, de eo Sodales maturè moneantur. Ut Transgressores Legum primò suaviter moneantur: deinde discretè puniantur: & tandem, si hæc nihil proficiant, omnino à corpore Sodalitatis, velut purrida & noxia membra abscindantur.

Qu. 5. *Quare eiusmodi Confraternitates instituendæ, & conservandæ sint?* R. ob tres causas. 1. *Ob emolumentum*, quod percipitur ex Patrocinio illorum Sanctorum, sub quorum tutela talis Confraternitas erecta est. 2. *Ob auxilium*, quod cuivis Sodali contingit ex frequentia adhortatione, usu Sacramentorum, precibus pro se invicem ante & post mortem persolvendis. 3. *Ob incitamentum*, quod accipiunt Sodales ex mutuis exemplis & correptionibus sive verbis, opere factis, vel datis; quæ quidem tria commoda, quæ alii qui fastus deducunt, & ad numerum centenarium extendunt, merito sufficere possunt, ut ejusmodi Fraternitates magis confirmantur, accuratè instituantur, & studiosè conserventur.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An illos, qui ex Sodalitate exclusi sunt, censeri debeat participes Privilegiorum, & Indulgentiarum eiusdem Congregationis?* R. affirmativam quidem tenere sententiam Navarrum apud P. Gobat in Thef. p. 2. num. 637. sed verius hunc negativam amplecti; itaque etiam alios ab ipso consilio respondisse, & meritò, si enim nemo Religiosum ex Ordine ejectum, vel spontè discedentem dicere audeat participem bonorum operum & privilegiorum illi Ordini concessorum, nulla sanè apparet ratio, cur non idem etiam pariter de ejectione aut spontè discedente à Congregatione dicendum sit.

Qu. 2. *Cum sæpe Congregationes aliqua sub divisione Regularium constituta gaudeant bonorum operum participatione,*

quid propriè per eiusmodi participationem obtinere censendi sint? R. et si Navar. Cordub. Henriq. Rodriq. & alii apud Layman. l. 5. tit. 7. c. 4. n. 5. & 6. putent, per eam applicari directè & immediatè satisfactiones subditorum, rectius tamen ipsum docere, quòd fructus ex tali participatione per modum impetrationis tantum illis obveniat, quatenus scilicet velut membra ejusdem Ordinis sunt participes illarum precum, quæ vel generaliter pro Religione & membris illius, vel specialiter pro Personis suæ Congregationi conjunctis à Regularibus Ordinis offeruntur; vel etiam quatenus opera bona eorundem Regulariù valent apud Deum de congruo impetrare, ut illorum intuitu propitius sit, & speciali auxilio protegat illos, qui membra sunt hujus Religionis; etenim amicitie ratio postulare videtur, ut DEUS propter Amicos suos etiam aliis benefaciat, qui illis amicitiam conjuncti sunt.

M E M B R V M V I I I.

De Obligatione Conversandi.

Qu. 1. Quid circa conversationem præcipuè observandum sit? R. 1. Ut magni æstimetur à Pastore, & inter media potissima salutis alienæ procurandæ reputetur. 2. Ut modo convenienti instituat; est enim hæc ars non difficilis minus, quàm utilis, atque adeò non nisi longo usu perfectè addiscitur. 3. Ut suo tempore & loco instituat; nec enim leves ex horum etiam neglectu errores in conversando committi possunt, uti experièntiâ compertum est.

Qu. 2. Quare conversatio hæc magnificienda sit? R. ob sequentes causas. 1. Quia per illam *suavius* procuratur salus proximi, ob familiarem scilicet agendi modum. 2. Quia eadem salus etiam *efficacius* promovetur propter occasionem eligendi materiam loquendi accommodatam & gratam illi, cum quo agitur, eamque per frequentiore repetitionem magis inculcandi. 3. Quia *facilius* quoque procuratur; tum quia facilior est accessus; tum quia liberiùs, & sine rubore privatim loqui licet. Unde rectè Manuale Parochorum p. 3. c. 5. ait, hanc conversationem esse caput totius ferè vitæ Pastoralis; ex conversatione enim spiritus quasi vitales in partes omnes officii dimanant, siquidem vita exemplaris, & utilis

utilis Sacramentorum administratio, & Concionum, Concilio
cheleos, reliquarumque functionum Parochialium restitutio,
stitutio, in conversando ferè consistunt, ut ad eò merito
stor illud S. Hieronymi sibi applicare debeat: *In te omnia
Oculi diriguntur, domus tua & conversatio quasi in
constituta, Magistra est publica disciplina.*

Qu. 3. *Quis modus in conversatione adhibendus sit?* Respon-
cum, quem sequentes versiculi indicant, adhibendum.

Sancta conversatio,

Vt Pastor asstimeris.

Æqualis sit dilectio,

Vt mutuo amaris.

Sit mitis allocutio,

Vt plurimos lucreris.

Et primò quidem *sancta* sit oportet, id est, non nisi de rebus
ad salutem animæ conducentibus instituta, ut vel ex ipso
ce oves, id est, subditi cognoscant, eum esse verum Pastorem
nihil nisi salutem ovium suarum quærentem; sic enim non
exiguam apud illos auctoritatem obtinebit. Deinde *amara*
lis, id est, cum sincero & spirituali amore conjuncta esse de-
bet conversatio, quâ benevolentiam sibi Parochiani
conciliet: vix enim explicari potest, quantum efficaciter
omnibus Pastoris actionibus tribuat sincera dilectio, id quod
breviter & præclare S. Augustinus de laud. charit. innotuit
dicens: *Breve tibi præceptum præcipitur. Dilige, & fac, quod
vis; sive taceas, dilectione taceas: sive clames, dilectione cla-
mes: sive emendes, dilectione emendes: sive parcas, dilectione
parcas: radix sit intus dilectionis, non potest de ista radice
bonum existere.* Probatum autem hic amor potissimum exhibi-
tione beneficiorum & officiorum juxta illud S. Gregorii
*Probatio charitatis exhibitio est operis: Quod si bene facere
non possit, curet, ut saltem propensam in eo ad beneficium
dum voluntatem videant.* 2. Præ reliquis tamen curandum,
ut *æqualis* sit erga omnes dilectio, sicque cum S. Pauli
omnibus omnia fiat, ut omnes lucrifaciat; nullus debet
deri vilis, qui divini sanguinis pretio constitit. Pastor est
tius Gregis; etiam agnelli, etiam ovicula scabiosa, infirma
etiam errantes ad ipsum pertinent. Pastor Evangelicus
His nonaginta novem ovibus perditam unam requirebat.

Medici nusquam magis conversantur, quàm cum aëgris: Christus idem supremus Pastor, & Medicus, venerat pro ovibus, quæ perierant, & cum Peccatoribus non conversabatur modò, sed & familiariter convivebat. 3. Tandem *mitis* quoque sit conversatio, id est, omnem animi ferociam, verborum acrimoniam, corporis motus effrenes excludens, hoc enim ubi effecerit Pastor, jam Dominus factus est cordium, & quidvis ab illis impetrabit. Hinc S. David spiritum mansuetudinis, spiritum principalem vocabat, ut innueret, eum illorum, qui alios regunt, ferè proprium esse; ita certè Moyses inter homines mitissimus ad cervicosum & difficilem Israël Populum regendum præ aliis electus, facilè eum inflectebat bonitate, quâ sanctus erat, & quâ verbis monstra ipsa placabat. Nec frustra Christus Apostolis velut futuris olim Pastoribus tam sollicitè mansuetudinem suam imitandam proposuit, ut invenirent requiem animabus, id est, Parochianis suis.

Qu. 4. *Quomodo tempus in conversatione sit observandum?*

R. 1. *Ut rariò* instituatür conversatio, quando necessitas aut charitas aliud non requirit; ex hac enim raritate triplex fructus enascitur, scilicet ut satietas minùs pariat fastidium, & faciliùs apra materia pro colloquio inveniatur, & defectus Pastoris minùs prodantur, & ex consequenti autoritas & veneratio magis conversetur. 2. *Ut breviter* peragatur: nam & ex hac brevitate triplex, isque non levis fructus reportabitur, scilicet, ut & peccatum, quod teste Salomone, in multiloquio non deest, faciliùs vitetur: & animus, qui, si per amorem incaluerit, picis instar tenaciter materiæ adhæret, nulli per affectum inordinatum agglutinetur: & ut tempus copiosius habeat ad orationem, aliàsque muneris sui functiones peragendas. 3. *Ut opportunè* instituatür, tum scilicet, quando & obedientia non obstat, & ij, cum quibus agendum est, neque negotiis necessariis impediti, nec affectionibus vehementer æstuentes parùm gratam habituri conversationem creduntur; ut enim immaturus fructus palato obrusus plùs cruciat, quàm sapit; & lignum humoribus infectum difficulter, nec sine gravi fumo accenditur, ita parvus quoque fructus, multa verò incommoda ex immatura & importuna conversatione plerumque sequuntur.

Qu. 5.

Qu. 5. Quo compendio dictas doctrinas sibi in memoria revocare possit? R. ignis præcipuè proprietates imitandæ hoc enim Christus Luc. 12. indicare voluit, dum dicitur: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur?* ob eandem etiam causam Spiritum Sanctum in specie ignis misit. Itaque 1. Sicut ignis, dum agit in objectum, semper sursum tendit; ita Pastor, dum functiones suas peragunt, mentem tum per bonam intentionem, tum per pias affectiones in cælum elevatam habere studeat. 2. Sicut ignis, dum alios calefacit, de proprio calore nihil amittit; ita ipse sedulo caveat, ne, dum aliorum salutem curat, suam negligat. 3. Sicut ignis omnes in æquali peripheria potos sine Personarum discrimine calefacit; ita & ipse pauperum æquè ac divitum, ignobilium æquè ac nobilium sollicitudinem cordi habeat. 4. Sicut ignis calorem suum juxta proportionem distantia, vel dispositionis communicat; ita & ipse charitatem suam iis, qui vel ob necessitatem, vel aliam causam magis eam exigunt, liberaliter impendat, ut omnibus omnia factus omnes lucrifaciat. 5. Sicut ignis per calorem omnia operatur; ita & ipse, quicquid agit, peccatorem agere studeat. 6. Sicut ignis non cessat agere, donec vel defectu materia, vel per violentiam adversa qualitas destruat; ita & ipse tamdiu salutem suarum ovium procurare non desinat, quamdiu altior potestas, & vis DEI Superiorum, aut mortis ipsius ipsum non cohibet, materiaque subtrahit.

M E M B R U M IX.

De Obligatione Residendi.

Qu. 1. Quid de Residentia præcipuè observare Pastor debet? R. ea, quæ sequentibus Versiculis continentur.

Noscenda obligatio

Ad ritè residendum.

Aptanda habitatio

Ad munus exequendum.

Cavenda excursatio

Ad damnum præcavendum.

Qu. 2. Quid de obligatione residendi sciendum? R. sequentia præcipuè. 1. Quòd non tantùm Ecclesiastico, sed etiam

Divino Jure teneatur personaliter residere, uti apertè colligitur ex Concilio Tridentino, & vel ipsa obligatio curæ Pastoralis satis indicat, quæ profectò sufficienter impleri non potest, nisi Pastor gregi suo invigilet, & assistat. 2. Quòd singulis annis per tempus bimestre, sive continuum, sive interruptum à sua Ecclesia abesse possit, modò id fiat ex justa causa, & absque gregis detrimento. 3. Quòd ad modicum tempus v. g. per unum aut duos dies etiam sine licentia abesse possit, quia parùm pro nihilo reputatur; imò, si necessitas occurrat, quæ dilationem non patitur, ita ut ob distantiam loci pro facultate impetranda Episcopum loci adire non possit, licitum sit ei etiam ultra bimestre abesse, modò in hoc casu quàm primùm Ordinarium de discessu suo & occurrente necessitate certiore faciat, itaque suis ovibus provideat, ut ex ejus absentia notabile damnum non incurrant.

Qu. 3. *Quid circa locum Residentiæ sit observandum?* R. 1. Quòd teneatur Pastor in ædibus Parochialibus habitare: aut, si domum talem non habeat, aliam conducere, quæ sit intra limites Parochiæ, vel saltem in vicinia Ecclesiæ Parochialis, ut inde commodè per se ipsum inservire possit. 2. Quòd, si duas habeat Ecclesias perpetuò & æquè principaliter sibi invicem unitas, & per omnia æquales, possit residere, in qua maluerit: alioqui verò in digniore; aut, si de dignitate majore non constet, in frequentiore. Quòd si verò Populus dividatur, & una pars extra, altera intra civitatem habitet, in tali casu intra civitatem residere debet. 3. Quòd, si quis ex dispensatione obtineat Ecclesiam Parochialem cum dignitate, vel Canonicatu, teneatur residere in Ecclesia Parochiali, quia prima & præcipua cura debet esse animarum, & tunc omnes redditus dignitatis & Canonicatus percipere possit, præter distributiones quotidianas; imò & has, si redditus omnes ex distributionibus constent.

Qu. 4. *Quæ sint causa excusantes à Residentia?* R. sequentes quinque. 1. *Christiana charitas*, ut si quis ad gravia damna alicubi avertenda v. g. inimicitias graves conciliandas absit, modò ex tali absentia non sequatur notabile detrimentum commissarum ovium; hoc enim esset contra ordinem charitatis, imò & justitiæ, ex qua Curatus obligatus est, suis potius, quàm alienis ovibus subvenire. 2. *Vr-*

gens

gens necessitas: Qualis est vel gravis infirmitas Parochi, qui in loco Parochia: curari non potest; vel hostilis incurfus; vel inimicitia gravis, ob quam tutò habitare non potest in Parochia. 3. *Obedientia*: ut, si ex mandato Papæ, vel Legati aut Episcopi mittatur ad certa negotia conficienda, aut causam sat multi Authores etiam sufficientem esse putant, a Parocho ab Episcopo Visitatoris, vel Vicarii Generalis, vel Fiscalis officium deferatur, quidquid alii in contrarium dicant; cum enim Jure antiquo potuerit Parochus ex jure gravi causa etiam ad longum tempus abesse à sua Ecclesia non est recedendum ab hoc jure, nisi per novum jus contrarium & expressum sit illi derogatum, quod in præfenti non constat fuisse factum. 4. *Evidens Ecclesia vel Republica utilitas*: si ad Synodum generalem vel Provinciale vel Diocesanam legitime est vocatus, vel ad prosecutionem litem super juribus Ecclesia: aliò proficisci debeat. 5. *Studiorum causa*: sive discendo, sive docendo, cum hoc tamen discrimine, ut si discendi causâ ab sit, non possit ultra septennium; & si in Universitate aliqua operam det Theologiae vel Juri Canonico, non ultra quinquennium, & quidem cum licentia Ordinarii abesse queat: si verò docendi causâ abesse quamdiu voluerit, etiam sine licentia Ordinarii abesse potest.

Qu. 5. *Quæ poena Pastori non residenti sint decreta?* R. jure novo Concilii Tridentini Sess. 23. c. 1. tres poenarum decerni. 1. Quòd fructus Beneficii suos non faciat atque adeò ante sententiam declaratoriam debeat eos Ecclesia: vel Pauperibus loci restituere. 2. Quòd, si intra sex menses abfuerit, ipso jure privetur quarta partem annuum unius anni: & si per alios sex menses in hujusmodi sententia perseveraverit, aliam quartam partem eo ipso amittat. 3. Quòd, si post edictum peremptorium vel vis Ecclesia: affixum, terminumque competentem ad redeundum paratum, contumax fuerit, ipsa etiam Parochia privari potest.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor teneatur ad Residentiam, si nimis tenuis redditus habeat, aut valde exiguus sit animarum numerus?* R. affirmative cum Barbosa c. 8. de Paroch. n. 4. & alii communiter, quia, cum in tali casu verè adhuc retineat Pastoralis officium

officium, meritò etiam satisfacere debet obligationibus, quæ indispensabiliter illud consequuntur, qualis meritò etiam obligatio residendi censetur.

Qu. 2. *An satisfaciat sua obligationi, si præsens quidem sit in Parochia, sed omnia per suos Capellanos exercent?* R. negativè cum Cajetano, Soto, Possevino, & aliis apud Barbolam l. c. n. 41. colligiturque ex variis ipsius etiam Juris Canonici capitulis, nempe c. Relatum. 4. de Cleric. non resid. cap. extirpandæ 30. de Præbend. & ratio est, quia, cum Pastor pro animabus sibi commissis rationem reddere teneatur, ipsemet etiã experiri debet, qualiter in via salutis instructæ sint, atque ad eò aliquoties saltem per annum debet ipsis Sacramenta & curam per se ipsum ministrare, maximè si ipsum nominatim petant Parochiani; certè Possevinus de off. Cur. c. 1. n. 10. à gravi veniali peccato non excusat eum, qui, si nominatim petatur, nolit ire, cum debeat Parochianorum suorum amoris, comitati & benevolentia respondere.

Qu. 3. *An saltem ad restitutionem fructuum teneatur, si totam Curam per Cooperatores exercent?* R. etsi affirmativa sententia menti ac rationi legis conformior videatur, cum fructus non nisi propter administrationem concedantur, administrare autem non censeatur, qui solum residet sine effectu; negativam tamen sententiam etiam probabilem esse, quam Garcias de benef. p. 2. c. 2. n. 59. & alii docent, nitentes eo fundamento, quòd nihil de hac restitutione in jure cautum sit, pœnales verò leges non extendendæ sint ad casus alios, quàm in jure expressos. Saltem dimidiam partem fructuum etiam aliqui contrariae sententia Auctores libenter concedunt, eò quòd residentia personalis etiam præcisè ab administratione magnam utilitatem adferat Parochianis, dum in quacunque necessitate recursum ad Parochum habent, & Capellani per ipsius præsentiam stimulantur ad curam cum majori diligentia exercendam.

Qu. 4. *An, si Pastor velit iuxta facultatem à Concilio concessam per bimestre abesse, nihilominus licentiam ab Episcopo petere debeat?* R. affirmativam sententiam hodie communius à DD. doceri, utpote conformiorem verbis Concilii dicentis: *ita tamen, ut quandocunque eos causà per Episcopum cognita & probata abesse contigerit &c.* negativam tamen pro-

probabiliter etiam à probatis Authoribus apud Barb. de off. Epif. c. 8. n. 54. Az. p. 2. l. 7. c. 4. p. 10. defendi, tum quia jure antiquo id licebat, quod à novo jure correctum esse, et presè non constat: tum quia Concilium exigens, ut residendi licentia ultra bimestre scripto obtineatur, solum licentiam Episcopi in hoc casu exigere videtur: tum quia Episcoporum residentia arctius obligat, & tamen his concedenda licentia absque ulteriori petitione licentiæ ab alio Superiore Consultissimum est, ut in praxi Pastor consuetudinem & libertata suæ Diocesis sequatur; hoc tamen apud plerosque notum est, ad licentiam hanc dandam non requiri gravem necessitatem, sed sufficere quamvis justam, veluti recreationis, visitationis Amicorum &c.

Qu. 5. *An tacita, vel solum petita, & non obtenta licentia sufficiat?* R. ex communi negativè, itaque declaravit etiam Congregatio Concilii apud Garciam de benef. p. c. 2. n. 35. & 37. rectè tamen Authores notant, si Episcopus Pastori ex justa causa licentiam petenti denegat, posse recurrere, & appellare ad Superiorem Episcopi, ita tamen interea pendente appellatione non possit abesse, etiam Vicarium constituere velit, eò quòd non habeat licentiam jure requisitam.

Qu. 6. *An, si per paucos dies v. g. sex aut septem absit, sit sibi Vicarium substituere sine approbatione Episcopi?* R. affirmativè cum Barbosa de Paroch. c. 8. n. 52. & aliis, quia ita hactenus universalis consuetudo declaravit: imò potest suo loco etiam vicinum Curatum substituere, nisi specialiter tuto Diocesano id sit prohibitum: quia, licet talis substitutus super gregem suam non habeat Ordinariam jurisdictionem, est tamen approbatus & habilis, ut ei aliqua jurisdictione delegari possit.

Qu. 7. *An causa grassantis pestis Pastorem excuset à residentia?* R. negativè, itaque decisum ad instantiam S. Cong. Borromæi esse, ait Barbosa, ut adeò in tali casu non faciat officio, etsi alios Ministros idoneos substitueret, quia tam calamitoso statu Parochiani ex præsentia Pastoris magnam consolationem habent; ut qui melius cognoscunt statum subditorum, & circa alias necessitates repentinas succurrere possit, quàm Vicarius de novo substitutus.

tamen non obstante, non videtur Pastor eò usque obligari, ut etiam per se ipsum Sacramenta tempore pestis administra- re cogatur; non enim videtur mens Concilii fuisse, ut Paro- chus, qui Parochiæ suæ tam utilis est, cogatur sine necessita- te gravissimum vitæ periculum subire.

Qu. 8. *An, si Ecclesia habeat propriam domum Parochia- lem, Pastor eâ relicta possit in paterna vel Cognatorum domo intra fines Parochia existente habitare?* R. affirmative cum Possentino de offic. Curat. c. 1. n. 7. quia, cum supponatur ex paterna domo prospicere sufficienter posse Parochianorum suorum necessitatibus, non apparet ratio, cur ei propter majus commodum, aut aliam similem causam talis habitatio concedi non possit.

M E M B R U M X.

De iis, quæ erga Magistratum observare debet.

Qu. 1. *Quid erga Magistratum observare debeat Pastor?* R. sequentia præcipuè. 1. Ut non immisceat se in rebus, quæ ad politicam administrationem pertinent; nihil enim perinde animos avertit, quàm si suis quisque limitibus non contentus alienos invadat. 2. Ut omnem illi reverentiam & honorem tam verbis, quàm factis exhibeat, suòque exem- plo etiam subditos suos incitet ad similem reverentiam exhibendam; sic enim efficiet, ut ipse quoque Magistratus ipsum vicissim revereatur, ejusque auctoritatem apud subditos defendat. 3. Ut studiosè caveat ab omni tam privata, quàm publica coram subditis murmuratione, aut correctione Ma- gistratus; hoc enim modo magis exulcerantur animi, quàm emendantur. Quòd si gravem errorem à Magistratu com- mittere, aut subditos graviter premi advertat, tum aut ipse il- lum privatim cum suavitate & discretionem moneat; aut si mi- nus fructuosam fore admonitionem timet, ad Ordinarium rem deferat, & quid in tali casu faciendum sit, ab eo ex- spectet.

M E M B R U M XI.

De iis, quæ erga Communitatem observanda.

Qu. *Quid circa Communitatem observare Pastor debeat?*
R. tria potissimum illi procuranda, quæ in corpore humano,
Instruct. IV. M *cujus*

cujus similitudinem refert Communitas, observari videtur
 iuxta triplicem videlicet ordinem, quo membra inter se con-
 parari possunt. 1. Itaque curet, ut Caput seu Magistrus
 erga Subditos tanquam membra ritè se gerat, atque adeo
 ut caput liberaliter reliquorum membrorum necessitatibus
 succurrat (dum & cibum ac potum assumit, & ad illa trans-
 mittit, & præterea etiam alia media, quibus eorum in-
 firmitatem conservet, excogitat, & procurat) infirmitatibus
 compatitur, & cum illis in lecto se collocat, & tandem
 aliquid membris imperare vult, modo suavisimo, & plene
 que præcundo id facit; ita & Magistratus hæc ipsa tria
 erga subditos observare studeat. 2. Ut subditi erga Ma-
 gistratum perinde se gerant, sicut membra erga caput, atque
 adeò promptè obediant; honorem præminentie & capi-
 tatis libenter concedant, imò ipsi deferant; Superiores
 pro viribus defendant, sicut manus aut tergum ad suscipien-
 da pro capite vulnera se ultrò exponunt. 3. Ut iidem sub-
 diti inter se, sicut membra ejusdem corporis se gerant, atque
 adeò compatiantur sibi mutuò in infirmitatibus; conga-
 lentur sibi de bonis: & sese invicem in oneribus permutatis
 sublevent, sicut in corpore modò pes, modò latus, modò tro-
 gium aut alia pars totum pondus reliquorum membrorum
 sustinet. Quorum quidem omnium capitum executiones
 quantò perfectiùs suâ industriâ Pastor obtinebit, tanto pa-
 stantius suo erga Communitatem munere perfunctus videbitur.

M E M B R U M XII.

De iis, quæ erga Infantes observanda sunt.

Qu. 1. *Quid circa Infantes observare Pastor debeat?* Hæc
 tria præcipuè, quæ sequentibus versiculis memorantur, non
 nemo complexus est.

Matrum tollat malitiam;

Vt rectè generentur.

Omnem gerat industriam,

Vt verè baptizentur.

Gravem fuget socordiam,

Vt sanctè educantur.

Qu. 2. *Quomodo rectam generationem promovere possit?*

debeat? *Re.* tribus modis. 1. Si eas Mulieres, quæ ut fieri frequenter solet, metu multiplicandæ prolis, aut ex alio illegitimo motivo debitum vel omnino non reddunt, vel certe non debito modo, sicque generationem impediunt, efficacibus argumentis ad officium faciendum persuadere studeat. 2. Si tam privatim, quam publicè gravitatem peccati, quod per procurationem abortûs committitur, explicet, aptisque rationibus & exemplis illas abstertere studeat. 3. Si diligenter indaget, an matres prægnantes curam infantiam, quos in utero adhuc gerunt, convenientem suscipiant, & siquam vel laboribus vel aliis exercitiis immoderatis se, partumque suum periculo exponere advertat, seriò admoncat, & castiget; è contrario verò salutaria remedia præscribat, quæ ad felicem partum obtinendum præ cæteris conducere videntur; qualia sunt B. Virginis Christum sine dolore parientis, & S. Ignatii Lojolæ (ut qui infantum horum, quorum curam per suos socios gerere non potest, salutem procurandam sibi quodammodo in cælis reservavit) feria & constans invocatio ac veneratio.

Qu. 3. *Quomodo verum Baptismum procurare debeat?* *Re.* tribus pariter modis. 1. Si frequenter suis Parochianis necessitatem hujus Sacramenti, utpote sine quo in re vel voto suscepto nemo salutem obtinere potest, incultet, atque adeò seriò hortetur, ne ullam in hoc Sacramento procurando negligentiam, aut moram culpabilem committant. 2. Si, quoniam frequenter contingere solet, ut infans in periculo mortis constitutus, ab Obstetrice aut alia quavis laica Persona baptizati debeat, diligenter pro Concione suos circa essentiam & modum hujus Sacramenti administrandi instruat: Speciatim verò moneat, ut formam propter erroris periculum vernaculâ potiùs, quàm latinâ linguâ proferant; ut simul eam proferant, cum aquam corpori affundunt, neque unus pronuntiet, alius abluat: ut, si Aquam Benedictam habere possint, eâ ante alias utantur: ut, si infans necdum sit utero egressus, caput abluant, aut pedem saltem, manumve & si ampliùs non possunt, saltem instrumento aut quavis arte aquam infanti adhuc in utero incluso applicent, ita tamen, ut postea, quid & quomodo circa illum Baptismum fecerint, Parochio referant. 3. Si singularem Obstetricum curam ge-

rat, & efficiat, ut Catholicæ sint (nam hæreticæ mibi
necessariis curant) & bonæ vitæ ac famæ (ne maleficia
superstitionibus Infantibus noceant, atque adeò à vero ba-
ptismo impediunt) in arte sua & omnibus, quæ ad bap-
tismum ritè conferendum necessaria sunt, bene instructæ.

Qu. 4. *Quid ipse Pastor circa baptismum admittendum
observare debeat?* R. sequentia præcipuè. 1. Ut, quantum
modum Card. Paleottus p. 3. instru. de Bapt. rectè
bene perpendat, à se per hoc Sacramentum, æternæ
januam, illi, quem baptizat, referari, proindeque cavere,
quã aliis aperit, sibi ipsi ob peccatorum sordes occludat.
cùm à DEO electus sit, ut sanctissimi illius Lavacri
minister, ita candidissimæ ipsius puritati respondere
deat iis virtutibus, quæ in Sacerdote ad tam sanctum munus
exercendum vocato requiruntur. 2. Ut omnes Cæremonias
in Rituali Diocæsano præscriptas accuratè observet, & cum
debita reverentia ac devotione peragat, atque, ut etiam
præsentes id faciant, allaboret, quem in finem procedent
terdum has Cæremonias publicè in concione explicat. 3.
Ut specialem Patrinorum curam habeat, atque adeò im-
pensis Parentes moneat, ut eos potius Patrinos eligant, qui
ipsorum infantium saluti consulere, quàm qui inopar
nire possint. Deinde ipsos Patrinos moneat, tum commu-
cum Baptizato, & ejus Parentibus cognationis spiri-
tum obligationis ad eum in rebus Fidei necessariis intrin-
dum, si per alios commodiùs id non præstetur. Caveren-
tem, ne, dum nomen Baptizati proferre jubentur, aut demer-
nimis, aut Ethnica, aut etiam plura quàm duo (nisi Patres
illustres sint) imponi velint; Tam hæc verò, quàm
Parentum, ac Patrinorum nomen, cum anno, mense, die
accuratè mox in libro ad hoc deputato juxta modum in Ri-
tualis præscriptum, vel ab Antecessoribus usurpatum de-
scribat.

Qu. 5. *Quid circa educationem Infantis observare debeat?*
R. hæc speciatim efficienda. 1. Ut Puerperæ post abolu-
tum puerperii tempus in primo statim egressu ad Ecclesi-
procedant, cum ipso etiam, si fieri potest, Infante, se-
DEO clementissimo gratas ac devotas demonstrant, ac ben-
nedictionem solitam à Pastore petant, accipiântque.

Infantem, quantum fieri potest, ad multa incommoda & pericula evitanda, ipsæmet Puerperæ lactent, talisque eligant Nutrices, de quibus iusta spes concipi queat, quod Infantem in pietate & iustitia Christiana ita sint instructuræ, ut cum materno lacte ipsam etiam pietatem suxisse credantur. 3. Ut diligenter suo tempore moneantur Parentes, ne Infantem in eodem secum lecto collocent, & sic manifesto oppressionis periculo exponant.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An possit baptizare Pastor Infantem, qui solam manum aut pedem exporrigit?* R. affirmativè cum Suarez tom. 3. in 3. p. q. 68. a. 11. Coninch, Pont. & aliis, quia per talem abluitionem verè ablutus dicitur, sicut nemo negat vulneratum dici, qui in pede vel manu vulneratur. Unde Lugo resp. moral. l. 1. dub. 1. admittit, etiam tunc baptizatum dici posse, si in solis capillis tingeretur; est tamen talis infans, si periculum evadat, iterum postea sub conditione baptizandus.

Qu. 2. *An in casu necessitatis possit Infantem adhuc secundine inclusum baptizare?* R. affirmativè cum Vasq. Præp. Granad. Hurt. & aliis apud Dianam p. 5. tr. 3. ref. 4. & 12. imò Marchantius tr. 2. c. 1. q. 1. cas. 2. hoc etiam ad umbilicum, pequam Infans à Matre alimentum sugit, extendit; Certè Infantem adhuc in utero Matris existentem, si per artem aquâ contingi possit, licitè baptizari, idem Diana p. 2. tr. 15. ref. 43. cum aliis docet.

Qu. 3. *An, si dubitatur, num baptizandus sit homo vel bestia, Baptismus conferendus sit?* R. Layman l. 5. tr. 2. c. 6. n. 13. affirmativè, si caput & pectus formam humanam præferant; si verò caput ferinum, reliqua verò omnia membra humana existant, tum Comitulus quidem ibidem citatus putat adhuc baptizandum esse, eò quod cor sit principale membrum hominis, sed rectè Laym. cum Navarro dicit, æquè probabile esse, quod caput sit Sedes principalis humanarum operationum, atque adeò in tali casu nonnihil expectandum esse, donec certius cognoscatur, sitne homo, vel non, nisi periculum vitæ adsit, in tali enim casu sub conditione baptizari deberet.

Qu. 4. *An, si propter duo capita & unum pectus, vel è con-*

trā dubitetur, an sit unus, vel duo homines, duplex Baptismus conferendus sit? R. idem Layman l. c. si operationes contrariæ deprehendantur, duplicem Baptismum conferendum esse; si verò dubium, vel periculum in mora sit, vel dubium resolvi non queat, tunc unum ex duplicatis modis absolutè, alterum sub conditione baptizandum est. Rectè tamen monet nonnemo, in ejusmodi portencolis casibus consultius esse, Episcopi & Medicorum consiliis quirere, si tempus patiatur.

Qu. 5. An, si Infans in foribus Templi cum scheda scriptæ Baptismi teste reperiatur, eum sub conditione rebaptizari liceat? R. etsi communior sententia ferè neget, id licitè posse, tamen tutà conscientia Pastorem baptizare talem infantem, eò quòd talis scheda non sufficiat ad legitimam fidem de Baptismo validè factò faciendam, Rituale Romanum autem absolutè dicat infantes expositos & inventos conditione baptizandos esse, si re diligenter investigati eorum Baptismo non constet; ita sentiunt Quintana, March. & plures apud Dian. p. 10. tr. 16. ref. 87.

Qu. 6. An consultum sit Infantes ab Obstetricibus baptizatos iterum baptizare? R. cum passim jam consuetudo invigat, & teste Busenb. l. 6. tr. 2. c. 1. d. 4. etiam à Patribus Romano sit approbata, rectius videri facere Pastorem, si pueri Infantes rebaptizet, eò quòd experientia doceat, Obstetrices plerumque in tali casu valde perplexas, alias omnino malitiosas & veneficas esse, ut adeò meritò prudens dicitur concipi possit de Baptismi valore.

Qu. 7. An, si periculum sit, Infantem propter Baptismum citius moriturum, eum baptizare liceat? R. affirmative sententia communi apud Vasquez, quia hoc modo non directè occiditur; & ex hoc casu pendet salus æterna Infantis, quæ salutem vitæ temporali præferenda est; imò ob hanc ipsam causam Lessius, Sotus, Panorm. Leander. Bonac. & alii apud Dian. p. 10. tr. 16. ref. 20. concedunt, si Infans, dum ad Baptismum portatur, animam ageret, nec aliud medium superelset, quod ut in lacunam vel fluvium cum prolatione verborum proferretur, posse hoc licitè fieri.

Qu. 8. An possit tempore pestis sola aspersione baptizari, si sit contagionis contrahenda periculum? R. affirmative sententia

Zambrano de Bapt. c. 1. d. 15. n. 5. & 7. modò certius sit, quòd talem puerum aqua contingat; cum in casu necessitatis juxta communem sententiam licitum sit plures ejusmodi aspersio-
ne baptizare.

Qu. 9. An, si particularem errorem circa Personam commisit, putans esse masculum, eum fuerit fœmella, debeat repetere Baptismum? R. negativè cum Layman l. 5. tr. 1. c. 4. n. 6. & aliis, modò servet intentionem Ecclesiæ, vel Christi institutoris, quia practicè intentio dirigitur ad præsentem hominem baptizandum, si capax est, cui intentioni non obstat speculativus error circa illam Personam.

Qu. 10. An, si probabiliter ex signis colligatur, Puerum infidelem ad rationis usum pervenisse, in vitis Parentibus baptizare queat? R. affirmativè cum Laym. l. 5. tr. 2. c. 6. n. 10. quia homo ratione præditus in iis, quæ ad animæ salutem pertinent, sui arbitrii esse debet.

Qu. 11. An Hæreticorum filios liceat in vitis Parentibus baptizare? R. affirmativè cum eodem Laym. l. c. n. 11. quia Hæretici Ecclesiæ jurisdictioni subjecti sunt, à qua proinde sine injuria compelluntur, ut Parvulos suos ad Catholicorum Baptismum deferant, & in Fide ac Religione instruant; sin verò id facere recusent, Infantes ab eorum cura abstrahi & baptizari jure possunt.

Qu. 12. An Hæreticorum liberos baptizare licitè possit, si restituenti sunt Parentibus cum perversionis periculo? R. negativam quidem sententiam Suar. d. 25. f. 5. & alios tenere, eò quòd communis sententiã doceat, ob periculum simile infidelium filios baptizari non posse; verùm contrariam præxin à viris doctis & piis rectius observatam esse testatur Layman l. c. n. 11. eò quòd Hæretici non soleant Christi nomen detestari, neque Liberos Dæmonibus devovere, ut Pagani; & præterea certior spes affulgeat, quòd tales Liberi Catholice baptizati aliquando veram fidem sint amplexuri, aut certe ob invincibilem ignorantiam etiam in sua Hæresi materiali salvandi.

Qu. 13. An, quando penitus ignoratur, an aliquis sit baptizatus, absolusè potius, quàm sub conditione conferri Baptismus debeat? R. ita quidem sentire Vasquetium apud Dicast. d. 1. n. 170. sed rectius hunc cum Diana & aliis docere, quòd

sub conditione sic conferendus, quia sic neque periculum
invalidi Baptismi conferendi, neque ejusdem iterum ad-
ministrandi.

Qu. 14. *An, si unicus tantum testis habeatur de Baptismo collato, debeat Baptismus sub conditione repeti?* R. negativè cum Ferdin. de Castro, Suar. Vasq. & communi aliorum colligiturque ex ipso Jure Canonico, in quo dicitur, *Patros, qui à Parentibus abstracti sunt, & an baptizati sint, baptizari debere secundum Patrum consuetudinem, non fuerit, qui testificetur.*

Qu. 15. *An, si Baptismus semel solemniter administratus postea reperiatur nullus fuisse, Cæremonia iterum sine repetitione?* R. ita quidem antiquiores quosdam Theologos videtur, uti apud Tan. tom. 4. qu. 2. n. 116. & q. 3. n. 125. videtur, sed contrarium à plerisque Recentioribus doceri, eo quod debnis, quem Ecclesia per Cæremonias intendit, jam per per earum administrationem magna ex parte sit obreptus.

Qu. 16. *An, si quis ab Hæreticis in infantia baptizatus ad nostram Fidem transeat, Cæremonia postea repeti debeat?* R. Laym. defacto talem apud Catholicos consuetudinem non esse; fortassis ne rudis Populus existimare posset, nos Hæreticorum Baptisma cum debita forma collatum ut invalidum improbare; alioqui autem, si sine scandalo fieri queat, non esse à consuetudine universalis Ecclesiæ alienum, ut iterum reperantur Cæremonia.

Qu. 17. *An in privato Baptismo Patrinus adhiberi debeat?* R. negativè cum communi sententia, teste Laym. l. 5. c. 9. n. 5. eò quòd in tali casu necessitatis Parentes ferè non possint eligere idoneos ad munus patrini, atque adeò credibile non sit, Ecclesiam illis talem obligationem imponere voluisse.

Qu. 18. *An Hæreticus pro Patrino admitti queat?* R. negativè iterum Laym. l. c. n. 7. ex communi Doctorum sensu negativè, quia non sunt idonei ad instituendum Baptizatum; tamen gravis causa aut necessitas id postulet, id facile permitti posse, hancque praxin defacto in Germania superioribus Viris doctis & piis practicatum esse.

Qu. 19. *An, si duo Coniuges simul prolem suscipere velint, debeat id admittere Pastor?* R. negativè cum Laym. l. c. n. 1. & con-

& constat ex causa 30. q. 4. cap. ult. ubi dicitur, ut puritas spiritualis paternitatis ab omni labe conservetur immunitatis, dignum esse decernimus, ut utrique simul in hoc adspirare minimè præsumant; quamvis id consuetudine cohonestari posse Sanchez asserat; imò absolutè hodie illicitum non esse Navarrus & Vivaldus apud Laym. l. c. num. 3. citati doceant.

Qu. 20. An, si Parentes non designent Paternos, ad Pastorem spectet ea designatio? R. affirmativè cum Possentino de off. Cur. c. 6. n. 33. & Bonacina, quod præcipuè locum habet, si Infantem expositum baptizare debet.

MEMBRUM XIII.

De iis, quæ erga Juventutem observanda sunt.

Qu. 1. Quid circa Juventutem observare debeat Pastor? R. tria præcipuè sequentibus versiculis comprehensa.

Hanc tempestivè admone,

Vt citò confirmetur.

Parentum curam acue,

Vt piè educetur.

Omnem conatum adhibe,

Vt rectè informetur.

Qu. 2. Quid circa Confirmationem observare debeat? R. tria præcipuè curanda. Primò, ut maturè suscipiatur hoc Sacramentum, neque facilè ultra septennium differatur, præcipuè in illis locis, quæ hæretica lue sunt infecta, cum hoc Sacramentum sit perfectio quædam, & velut complementum characteris Baptismalis, ut Fidem, quam Christiani accipiunt per Baptismum, generosè & fortiter retinere possint tempore tentationum aut persecutionum. Quare Decreta Synodi Augustanæ p. 1. c. 4. sic excitant ad hoc officium Pastores; Rectè iam olim est constitutum, & à nostris quoque Parochis volumus observari, ut ipsorum admonitione permoti Parentes, & alij, qui curam Baptizatorum gerunt, eosdem Episcopo confirmandos offerant, neque sinant horum animas tum præsentis & salutari Spiritus Sancti medicinâ fraudari; alioqui, qui in ea re negligentè egerint, si ve Parochi, si ve Parentes, pœnis Canonicis subiacent. Curent iterum Parochi, de Sacra-

M 5

menti

menti huius institutione, prestantia, fructu saepe docere, quibus septem dona Spiritus Sancti, quae in hoc Sacramento conferuntur, & accipiuntur, ex professo tractent. Secundo, ut devotè & dignè suscipiatur, quae de re sic monent citata Decretal. c. n. 2. 3. & 6. Admonendi Patrini praesertim rudiores, magis, & qui confirmandi accedent, ut norint, & cogitent, cum Sacramento Confirmationis esse semper in pretio habitum, magnòque consensu SS. Patrum comprobatum; imò etiam à ipsis Apostolis traditum, ea propter huc magnà religione, compositis manibus, ac sine tumultu, clamorèque, honestè & paratos accedere oportere, ut mentes eorum excellentibus donis Spiritus S. plenius imbuantur, & in gratia spirituali carere quevis adversa corroborentur. Ad Episcopum accedentes primi erunt, flexis coram eo genibus, mente verò ad calum profectà, religiose accipiant hoc Sacramentum. Deinde, qui faciunt alij, indecora festinatione evitata, ordine quodam & servatà modestià subsequantur. Qui adulti ad Confirmationem veniunt, Sacramentali confessione suas primùm Conscientias purgent, gravibus autem sceleribus contaminati, & in penitentia, vel sententià excommunicationis ligati, nisi antea penitentiam agant, & ritè absolvantur, ab hoc Sacramento proijci possunt arcendi. Quò verò hanc devotionem magis excitet, pariter materiam & formam bene illis explicare, quod quidem Rituale Diocæsanum Salisburgense præclare præstat sequentibus verbis: Confirmatio sic definiiri potest: Est novè legis Sacramentum, quo homo baptizatus ex institutione Christi per Chrismatis in fronte Unctionem, sub præscripta verborum forma ab Episcopo factam, spiritualis gratia augmentum & robur accipit. Materia huius Sacramenti est Chrisma, quod ex oleo & Balsamo, solemnè Episcopi consecratione conficitur, atque id non omni, & quovis tempore, sed statò sacro solemnique die Cœnæ Domini; oleum, quod pingue est, & naturâ suâ diffluit, gratiæ plenitudinem capit, quæ per Spiritum S. à Christo capite in alios redundat, atque effunditur; Balsamum verò, cujus odoratus jucundissimus est, & præterea eam vim habet, ut, quidquid eo circumlitum fuerit, putrescere non sinat, significat suavissimam virtutum, quæ in hoc Sacramento conferuntur, quibus Fidelis à peccatorum sordibus præservati, & ab omni scelere

congratione defensi, calorem bonæ vitæ cum proximorum ædificatione diffundunt; & quoniam Dominus hanc Confirmationis materiam usu ipso & tractatione non sacrauit, quemadmodum aquam, cum ipse baptizatus est, sacratissimi Corporis sui contactu sanctificasse perhibetur, ideo necessarium est, ut sanctis & religiosis precationibus consecretur; neque ad alium ea confectio, nisi ad Episcopum pertinere potest, qui ejusdem Sacramenta ordinarius Minister institutus est. Forma sunt hæc verba ab Episcopo, dum Baptizati frontem inungit, prolata; N. signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Tria proinde sunt in hoc Sacramento, quæ continentur in forma prædicta: Quorum primum est, Causa principalis conferens plenitudinem roboris spiritualis, quæ est SS. Trinitas, & exprimitur, cum dicitur: In Nomine Patris &c. Secundum est ipsum robor spirituale, quod per S. Unctionem Fidelibus ad salutem tribuitur & tangitur; cum dicitur: Confirmo te Chrismate salutis. Tertium est signum, quod pugnatore datur, sicut & in pugna corporali milites Ducum insigniis insigniuntur, & quantum ad hoc dicitur; Signo te signo Crucis, in quo scilicet Rex noster triumphavit. Imprimitur autem hoc signum Crucis ideo in fronte, ut instruat Christianus homo, se neque verecundiâ, quæ in fronte maximè elucet, neque metu, neque periculo alio perterreretur unquam debere, quin palàm & liberè Christum JESUM ignominiosè pro peccatis nostris crucifixum, & omnè ejus doctrinam confiteatur. Præter Characterem indelebiter in anima confirmati impressum, est etiam hujus Sacramenti effectus augmentum & perfectio vitæ spiritualis; in Confirmatione enim perficitur & augetur gratia, quæ in Baptismate collata est, adeò ut quis timore & pudore deposito gaudeat etiam pro nomine JESU contumeliam pati. Exemplum illustre nobis esse possunt sancti Apostoli, qui antea quidem imbelles, timidique clausis ædibus se continebant, sed, ubi postea die sacro Pentecostes Spiritum Sanctum acceperunt, facti sunt viri fortes, constantissimi, atque ad omne certamen & pugnam pro Fidei confessione & propagatione expeditissimi, ita ut summa Virtutis Apostolicæ contentione, universum orbem terrarum, brevi etiam repugnantibus importu-

portu-

portunissimis hostibus Evangelii luce collustrant. Tertiò, ut ritè suscipiatur, id est, debitis Cæremoniis religiose observatis, quæ quidem tres sunt potissimum, nempe Patrus (qui adhibetur, ut sciat Christianus, se Spiritus Sancti gratiæ perfectionem ita assecutum esse, ut sibi tamen non tantum fidat, sed aliorum, qui vel ætate, vel disciplina potestiores sunt, monita, consiliaque libenter audiat, atque amplectatur) exceptio alapæ ab Episcopo data (ut sciat bonus Christianus, se tanquam fortem Athletam in militia Christiana constitutum, paratum esse oportere ad omnia adversus invicto animo pro Christi nomine perferenda, cujus facies velata & alapis cæsa fuit) pacis acceptio ab eodem Episcopo (quæ datur, ut intelligat confirmatus se gratiæ Cælestis plenitudinem & pacem, quæ exuperat omnem sensum, contentum esse, pacemque per Victoriã, & Victoriã per prælium obtineri; Ex parte verò Patrini requiritur, ut nomen illius quem præsentat, tempestivè indicet, manumque dexteram super humerum dexterum, dum confirmatur, teneat. Deinde ut accepto Sacramento frontem confirmati fasciã mundi, ob reverentiam sacri Chrismatis liget, eãque in tertium diem retentã, ab eodem Patrino (nisi Religiosus aliquis aut Sacerdos, quod consultius est, id faciat) solvatur, in aquam tingatur, iterumque exprimatur, & sic per eam frons præsertim in Rituali Diocesano præscriptam abluatur dicendo scilicet: *In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. DEVS Cælestis Pastor te mundet ab omni immunditia mentis & corporis, ut accipere merearis vitam aternam; quã lotionem peractã, Pastor, si ipse abluit, moneat Confirmatum, ut memor gratiæ cælestis in hoc Sacramento acceptæ, ne recuam esse sinat, sed fortiter pugnet, & peccati, Mundi, & Diaboli tentationibus viriliter resistat, aqua verò ad ablationem usurpata, cinerisque ex fasciã combusta relicti, vel in Cæmeterium, vel supra ossa mortuorum, vel ceretè in præfluentem projiciantur.*

Qu. 3. *Quid circa educationem observare debeat?* Res. In sequentia. 1. Ut maturè ad orationem, Sacramentorum usum, nec non Præceptorum Divinorum & Ecclesiasticorum accuratam observationem assuefiant, ideòque monendi Patres & Ludimagistri, ut eos orationem manè & vesperi, ante de-

post mensam, & ad publicum signum Salutationis Angelicæ diligenter peragere jubeant; ut diebus festis ad Officia Divina & Vesperas mittant, vel ducant: ut suis temporibus ad S. Confessionis & Communionis Sacramenta religiosè sumenda hortentur, & impellant, eúmque in finem meminerint saluberrimæ sententiæ à S. Augustino prolata: *Pectè novit vivere, qui rectè novit orare.* 2. Ut omnes peccandi occasiones efficaciter ipsis subtrahantur, quales præcipuè sunt otium, mala societas, libertas evagandi extra domum, domesticorum perversa exempla. 3. Ut errores, & peccata ab ipsis commissa prudenti & efficaci correctione castigentur, ne, dum per impunitatem radices agere sinuntur, roborentur, & cum ingenti Reipublicæ detrimento pessimos suo tempore fructus proferant, nec tamen ob nimis firmiter radicatam stirpem excindi facillè queant.

Qu. 4. *Quid circa instructionem observare Pastor debeat?* R. triplicem potissimùm instructionem procurandam. 1. *In rebus ad Fidem pertinentibus*, quod fieri debet partim per Catechismum publicum, partim per privatum in Scholis, & Parentum domibus. 2. *In artibus & scientiis*, quas per vitam exercere debent: id, quod in Scholis & officinis Opificum præstari debet. 3. *In morum urbanitate*, quantum scilicet cuius statui, generi, aut conditioni, aut etiam naturæ convenit.

Qu. 5. *Quid circa scholam observare debeat?* R. triplicem selectum faciendum. 1. *Selectum Magistrorum*, ut scilicet tales eligantur, qui & in arte, quam docere volunt, insigniter sint versati, & morum insigni bonitate præditi, & modo solido, facilique docendi sufficienter instructi. 2. *Selectum Discipulorum*, ut ad lectionem quidem & scriptionem addiscendam omnes quidem Pueri & Puellæ, quantum fieri potest, propter summam utrisque hujus artis utilitatem & necessitatem promoveantur, ad latinam verò linguam non nisi qui apti videntur, ad eam perfectè suo tempore cum aliis sublimioribus scientiis addiscendam admittantur, illi verò, qui ob nimis teneram ætatem, molestiam potiùs aliis creaturi, quam utilitatem ex schola relaturi creduntur, tamdiu excludantur, donec ob augmentum ætatis & judicii apti videantur. 3. *Selectum mediorum*, qualia quidem ex parte Magistra-

gistratus & Pastoris sunt, frequens scholarum inspectio & inquisitio de modo & fructu, quod docetur: liberatio Magistrorum ab aliis oneribus, & liberalis privilegiorum vel salarii oblatio: Discipulorum magis diligentium vel peritiorum ex publico ærario, vel aliunde facta præmiatio: ex parte scholarum, constitutio & observatio bonarum legum, ordo accuratus in docendo, ne, dum pluribus intenti obsequuntur, minor sit ad singula sensus: constans exercitatio, nihil ferè est utilius ad optatum in litteris fructum faciendum: disciplinæ & silentii studiosa procuratio, sine qua nullus profectus sperari potest: moderata correctio negligentium aut immorigerorum, quæ, uti ab ipso Spiritu Sancto jam olim dictata, ita tantò quoque studiosius est arripienda, quantò major ex ea fructus sperari potest, si ritè instituantur.

Qu. 6. *Quid circa Catechismum observare debeat?* R. quæ sequentis strophæ versiculis indicantur.

Hunc magni semper æstima,

Vt par est æstimari.

Crebrò tuis deprædica,

Vt par est commendari.

Summa cum cura explica,

Vt par est observari.

Qu. 7. *Quare Catechismus hic tum à Pastore, tum à discipulis magnificandus sit?* R. ob triplex potissimum motivum. 1. *Ob exemplum Christi, & Zelosissimorum quorundam Apostolorum*, qui summa semper alacritate & fervore hoc officium obierunt, ita, ut S. Ignatius Soc. JESU Fundator ordinis omnium Professi (qui sunt primaria prædictæ Societatis membra) specialem facerent promissionem de cura specialiorum rorù habenda, utque tam ipsi, quàm Rectores primà vice hoc officium suscipientes exercerent. 2. *Ob summam utilitatem*, quæ tum in triumphantem & militantem Ecclesiam, tum in ipsum Pastorem, & parvulos instruendo redundat; cum enim solida instructio in justitia Christiana sit fundamentum Christianæ perfectionis, ab hac verò gloria DEI & Sanctorum augmentum & decus Ecclesiæ, salus denique Reipublicæ, & cujusvis Animæ particularis dependeat, facile apparet, quanta utilitas ex hoc munere ritè obito speranda sit, quamquam amplum expectare præmium possit Pastor, si dictum

utilitatem cum legitimo zelo atque intentione procurare studeat. 3. Ob summam obligationem Pastoris & aliorum, quibus cura Iuventutis commissa est; cum enim ipsi ex una parte rationem pro ovibus severissimam sint reddituri; ex altera vero parte, ut ostensum est, ovium salus majori ex parte ab hac instructione pendeat, facile apparet, quàm graviter sint obligati ad munus hoc fructuosè obeundum aut procurandam.

Qu. 8. Quomodo fructuosè Catechismus doceri possit? R. omnem diligentiam esse adhibendam, ut cum magna prudentia, majori cum humilitate, & maximo Zelo seu charitate doceatur: Et ad Prudentiam quidem tria spectant. Primò, ut finis semper ab oculis ponatur, atque adeò convenientia media ad eundem adhibeantur, qualia sunt *apta materia*, quæ in eo consistit, ut non nisi ea plerumque, quæ magis necessaria, captivæque facilia sunt, proponantur, adeoque de Consiliis Evangelicis, Beatitudinibus, Fructibus Spiritus Sancti, & similibus materiis non nisi breviter & compendiosè aliquid propter Auditores, qui fortè præsentés sunt, dicatur. Deinde *apta propositio*, quæ in eo sita est, ut simplicissimo modo, atque adeò per quæstiunculas potissimum, sine proluxa probatione ex S. Scriptura, SS. Patribus petita proponatur præfixa materia, & quidem summâ, qua fieri poterit, claritate. Tandem *apta receptio*, quæ in eo consistit, ut parvuli magnam de catecheticis doctrinis æstimationem acquirant, idèoque magna cum alacritate accedant, nec minori cum attentione propositas doctrinas excipiant: ut eadem doctrinæ frequentius tam intra, quàm extra Catechismum repetantur, eumque in finem variæ industriæ (quales à cooperatione Parentum, Domesticorum, Ludimagistrorum, aut adutorum Puerorum, Puellarumque petuntur) adhibeantur, & ut ea, quæ in Catechismo dixit, in breve compendium redacta repetantur, vel etiam scripto offerantur. Secundo ad prudentiam spectat, ut omnia impedimenta, quæ fructum ex Catechismo speratum impedire possunt, efficaciter removeantur, qualia sunt negligentia Parentum aut Ludimagistrorum in Liberis ad Catechismum mittendis, vel ducendis, vel ipsorum etiam adolescentum in eo adeundo: exiguum desiderium & æstimatio de Catechismo, & inde

exortus

exortus languor ad propositas doctrinas admittendas, proinde convenientibus rationibus, præmio laudis, & munusculis excitandus est: inquietudo, circumspexio, garrulitas & similia, quæ attentionem impedire possunt, adeò reprehensione moderata, pœnitentiis discretis, & castigatione in scholis facta, removenda sunt. Tertiò, ad presentiam spectat, ut non plus exigat, quàm à tenera adolescentia exigi potest, quod est nuda ferè doctrinarum apprehensio & memoria: ut non multa nimis una vice proponat, sed potiùs eadem frequentius repetat, & inculcet: ut non ordinatè tristetur, & angatur, si operatum fructum ex labore se non reportare advertat, cum tales doctrinæ similes in mini in terram jacto similes, quæ primùm suo tempore fructum speratum afferunt. Ad *Humilitatem* pertinet. 1. Ut hoc officium licèt in speciem vile & abjectum amore virtutis promptè suscipiat, & alacriter atque constanter agat. 2. Ut gravitate Sacerdotali deposita quodammodo simplicem & humilem agendi modum assumat. 3. Ut suisque viribus penitus diffidens, omnem fructum à DEO, cujus Minister est, expectet, gratòque & humili animo adscribat. Ad *Charitatem seu Zelum* spectat 1. Ut magnum cum desiderio profectus spiritualis hoc munus obeat, neque labori & industriæ parcat, ut operatum ex tam utili exercitio fructum referat. 2. Ut magna cum suavitate & celeritate singulas hujus officii partes implere studeat, nam ut S. Augustinus sapienter advertit, *multo gratius audimus, quàm quod nos eodem opere delectamur; unde autem petenda sit brevitas, ut ad horam adsit, eius est misericordia, qui ipsa precipit.* 3. Ut magna cum Patientia & mansuetudine iracundiam Parvulorum supportet, & molestias in hoc munere obeundo occurrentes exantlet, in memoriam revocans, quanta perfectione has ipsas & decuplo graviore difficultates non semel duntaxat aut bis in hebdomade, sed quoties Matres, quibus cedere in amore non debet, sustineant & superent.

Dubia moralia.

De Confirmatione.

Qu. 1. An, si prudenter timere possit, ne deinceps occidat

facilis futura sit suscipiendi hoc Sacramentum, debeat Parochus monere suos Parochianos, ut etiam Infantes septennium ætatis nondum ingressos pro Confirmatione Episcopo offerant? R. affirmative Laym. l. 5. tr. 3. c. 5. n. 2. atque hoc multò magis concedendum ait, si manifestum sit, ante hanc ætatem tales infantes rationis usum obtinuisse, aut in periculo mortis interea, dum alia occasio se offerat, obeundæ existere; aut consuetudo Diœcesis vigeat, ut ante rationis usum confirmentur; neque opus est, ut habeant memoriam acceptæ Confirmationis plùs, quàm Baptismi, sed sufficit, quòd, cum adoleverint, ex relatione Patrinorum, aut aliorum sciant, se confirmatos esse, ad cavendam iterationem Sacramenti.

Qu. 2. An, ut amentes ad Confirmationem adducantur, hortari debeat? R. affirmative cum eodem Laym. l. c. n. 3. præcipuè si perpetuò amentes sint, aut in amentiam inciderint (modò non constet, eos peccato mortali obnoxios fuisse, quando inciderunt, nec brevè ad se redituri credantur) quia ejusmodi personæ cum spiritali fructu & absque irreverentia tale Sacramentum sumere possunt. Rectè tamen faciet Pastor, si suæ Diœcesis consuetudinem inquirat, & sequatur.

Qu. 3. An, si Patrinus Baptismi etiam ad Patrinum pro Confirmatione se offerat, id permitti debeat? R. ordinariè quidem id fieri non debere; si tamen ex causa fiat, non esse peccatum, cum Patrinos hos diversos esse non debere, defacto doceant plures Auctores apud Busenbaum l. 6. tr. 2. c. 2. d. 3.

MEMBRUM XIV.

De ijs, quæ erga Famulos & Ancillas observanda sunt.

Qu. Quid erga Famulos & Ancillas observare debeat Pastor? R. ea præcipuè illis suadenda, quæ sequens stropha indicat.

Ut servant in officijs
Mentis tranquillitatem.

Ut præstent in servitijs
Magnam fidelitatem.

Instructio IV.

N

Ut

Ut colant in imperijs

Herorum potestatem.

Pro primo proderit illud Ecclesiastici c. 22. consilium sequi: *Confide in DEO, & mane in loco tuo, facile est enim in manu DEI subitò honestare pauperem.* Pro secundo non parum juvabit insignis S. Pauli Eph. 6. ad servos exhortatio: *Servi obedite Dominis carnalibus cum timore & tremore in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi facientes voluntatem DEI ex animo, cum bona voluntate servientes, sicut Domino, & non hominibus, scientes, quòd unusquisque, quodcumque operaverit bonum, hoc recipiet à Domino, sive servus, sive liber.* Pro tertio denique servient ejusdem iterum Sancti rebus exhortationes, præcipuè dum ad Romanos c. 13. scriptum: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non enim est potestas, nisi à DEO; qua autem sunt potestates, à DEO ordinatae sunt. Itaque, qui resistit potestati, DEI ordinationi resistit. Et iterum Hebr. c. 13. Obedite Præpositis vestris, & obedite eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes, hoc enim non expedit vobis.*

MEMBRUM XV.

De ijs, quæ erga Sponsos observanda sunt.

Qu. 1. *Quid erga Sponsos observare debeat Pastor?* R. tria præcipuè sequentibus versiculis comprehensa illis fundenda esse, nempe

Ut contrahant legitime

Ad damnum evitandum.

Ut fidem servant integrè

Ad crimen declinandum.

Ut copulentur licitè

Ad DEVM honorandum.

Qu. 2. *Quid ad Matrimonium legitime contrahendum requiratur?* R. tria præcipuè. 1. Ut careant impedimento dirimente. 2. Ut careant impedimento impediente. 3. Ut consensus Parentum accedat; nam etfi hic absolute ad validandum matrimonium non requiratur, juxta probabiliora

sententiam, tamen ijs rationabiliter iavitis, hunc statum eligere, non modò irreverentiæ est, sed etiã injuriæ erga patriam potestatem; expedit igitur Populum hac de re præconione monere, simul tamen etiã gravissimè reprehendere Parentes, qui metu gravi proles ad ineundas nuptias cogunt, cum statum castitatis aut religionis elegerint; aut cum matrimonium inire decreverint, nimium urgent, ut in Monasterium intrudi se sinant; aut certè, ut cum ijs contrahant, quas nollent: quibus ex rebus, quæ scandala & damna animarum sequantur, satis dici, & desleri non potest.

Qu. 3. Quid circa fidem sponsalium servandam sit observandum? R. itidem tria. 1. Ut à sponsalibus sine justa causa non resiliant. 2. Ut alteri cum promissione matrimonij non copulentur. 3. Ut etiã inter se, quamdiu simplicia sponsalia durant, non conjugantur.

Qu. 4. Quid ad licitam copulationem requiratur? R. 1. Ut denuntiationes ordinariæ præcedant, nisi specialis causa ab ijs excuset, qualis foret, si v. g. periclitans de vita, vellet ducere concubinam ad prolem legitimandam; aut si timeretur, ne si permitterentur denuntiationes, matrimonium malitiosè impediretur, neque tempus patiatur Episcopum consuli. 2. Ut contractus matrimonialis præsentè Parocho & testibus, ubi Concilium Tridentinum receptum est, celebretur. 3. Ut Benedictio nuptialis juxta morem Ecclesiæ præcedat.

Dubia moralia.

Q. 1. An Pastor debeat sponsalibus suorum Parochianorum assistere? R. hac de re sic loqui Synodi Augustanæ Decreta p. 2. c. 10. Prindò, justas ob causas matrimonij Sacramentum ex Ecclesiæ consuetudine præcedere solent sponsalia, quæ sunt sponsi & sponsæ in futurum matrimonium reciproca promissio. Secundò, ut minor sit controversiarum occasio, sponsalia non clandestinè, & in angulis, sed in domo aliqua honesta coram testibus fiant. Tertiò, nec Parochi, nec alterius ejus loco substituti Sacerdotis præsentia necessaria est, ut validè & legitimè contrahantur. Quin expedit magis non interesse, ne imperitiores verum matrimonium contractum credant, ac proinde ejus sibi jura interdum malè

usurpent. Quartò, ubi autem ex longa consuetudine ad sponsalia vocati sunt Parochi, etsi deinceps quoque, ut vocari possint, permittimus, non tamen aliter, quam ut recte venire atque interesse volumus, idque sine superpelliceo & Stola, ac sine ullis peculiaribus Cæremonijs. Quintò, ubi verò nullus Parochus se sponsalibus ingerat, & ubi habitus vocari non consueverunt, non facillè etiam vocati ad ea hoc accedant. Ubi tamen absente Parocho inita fuerint, non neri is debet, & certior fieri de contractu ab ipsis sponsalibus testibus.

Qu. 2. *An, si consensus ob defectum Parochi & testium nullus, requiratur, ut coram illis reiteretur?* R. etsi Pontius & alij affirmativam teneant sententiam, æquè tamen probabiliter negativam tradi à Sanchez l. 2. d. 37. Coninch, Perez, Hurtado & alijs apud Dicastillum d. 2. n. 103. citatur quòd per primam attestationem sufficienter obtineatur à Concilio Tridentino intentus.

Qu. 3. *An denuntiationes extra Ecclesiam fieri possint?* R. affirmativè cum Pontio, Layman, l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 10. Tannero d. 8. n. 126. & communi aliorum, quia, cum etiam in tali casu concursus Populi haberi possit, rectè id sufficiens videtur ad denuntiationem impedimenti, siquod lateret, sciendam.

Qu. 4. *An etiam die non Festo fieri possint denuntiationes?* R. affirmativè cum Layman. & alijs, modò concio frequens Populi adsit, cum parùm referat, sive Populus die Festo, si alio conveniat, ad hoc, ut in cognitionem contracti matrimonij veniat, & impedimentum, siquod sciat, deesse possit.

Qu. 5. *An tribus diebus Festis immediatè succedentibus possint denuntiationes?* R. etsi plerumque Auctores docent, saltem duorum dierum intervallum inter unam & alteram denuntiationem intercedere debere, itaque in Concilio Moguntino & Colonienfi l. c. decisum esse, Laymannus rebatur, id tamen omnino licitè fieri putat Dicastillo loc. cit. aliud in propria Diocesi non fuerit constitutum, eò quòd Concilium Tridentinum jubeat eas in tribus continuis diebus fieri, nullam de interpolatione mentionem faciens, verò etiam non appareat, quid illa interpolatio emol-

menti afferat, ad finem denuntiationum facilius obtinendum.

Qu. 6. *An, si uno die Fefso interpolato omittat Pastor denuntiationem, peccare mortaliter censendus sit?* R. ita quidem Henriquez à Diana p. 3. tr. 4. ref. 236. citatum sentire; sed probabilius ipsum Dianam cum Coninch & alijs contrarium tueri, eò quòd non videatur Concilium Tridentinum sub tam gravi obligatione voluisse Pastores obligare, modò non nimis diu aut malitiosè differant eiusmodi denuntiationes.

Qu. 7. *An in utriusque sponsi Parochia debeant fieri eiusmodi denuntiationes?* R. Laymannus, etsi valde sit probabile, Concilij Tridentini & Lateranensis intentionem fuisse, ut tales denuntiationes in utriusque sponsi Parochia fiant, si illi ad diversas spectent, ut impedimenta, siqua fortè subsint, ex utraque parte detegi possint; itaque etiam Sanchez, Henriquez, Rodriquez, & alij contra Antonium Cucum doceant, non tamen damnari debere consuetudinem, quæ adhuc in quibusdam Ecclesijs viget, ut denuntiationes in solius sponsi Parochia fiant, in qua nuptiæ celebrandæ sunt.

Qu. 8. *An possit Pastor in certis casibus absque dispensatione Ordinarij denuntiationes omittere, vel unam pro tribus facere?* R. affirmativè Ferdinandus Hauckius in Epinomia Paroch. V. denunc. matri. c. 7. afferens sequentes casus, in quibus eiusmodi denuntiationes omitti possunt. Primò, si abest suspicio prudens & probabilis malitiosi impedimenti. Secundò pudor, ut, cum inter Contrahentes est disparitas conditionis, ætatis, divitiarum, & qualitatis. Tertiò infamia, ut quando Concubinarij diu sunt habiti pro Conjugibus, vel quia matrimonium priùs contractum fuit nullum, ob occultum impedimentum. Quartò vicinitas temporis clausi, quo prohibitiæ sunt nuptiæ, quia ex una parte non expedit, ob periculum fornicationis vel dissolutionis differre matrimonium ad tempus apertum; & ex alia etiam expedit, ut Benedictio Consummationi præmittatur. Imò Hurtadus d. 5. diff. 20. n. 69. etiam absque periculo isto putat temporis clausi vicinitatem esse causam sufficientem omittendi denuntiationes, aitque ita à S. Congregatione decisum. Quintò Magnatum dignitas; in his enim cessat plerumque periculum occultationis impedimentorum, vel certè alioqui consuetum

non est eorum matrimonium bandiri. Sextò damnum notabile temporale, vel spirituale evitandum, in quibus omnibus casibus docet prædictus Auctor, Parochum omittere posse dictas denuntiationes, etiamsi Episcopus requisitus negaverit facultatem (quia dispensatio, si justè negetur, habetur pro concessa, teste Sanchez d. 10. n. 26.) imò si iudicium probabile damni gravis adsit, omittere eum posse denuntiationes, etiamsi Episcopus adiri possit, uti multi Auctores apud Bossium tract. de matr. contr. l. 22. n. 108. tenent, quia tunc licentia Episcopi tunc tantùm de consilio requiritur, eò quod nocivum admodum, & consequenter iniquum sit observare legem denuntiationum, atque adeò rectè per benignam interpretationem dici possit, etiam in tali casu non obligari. Addit tamen citatus Auctor, hæc omnia in foro tantum interno habere locum.

Qu. 9. *An, si post factas denuntiationes longo tempore, intra quatuor menses non contractum est matrimonium, iterum præmitti debeant denuntiationes?* R. affirmativè Rebellus & Bonacina, itaque à S. Congregatione decisum ajunt, eò quod intra tale tempus facillè iterum novum impedimentum v. g. affinitatis oriri queat.

Qu. 10. *An Pastor omittens denuntiationem trinam suspensionem incurrat?* R. ita quidem sentire Barbosam de Paroch. c. 21. n. 27. ob textum Juris Canonici in c. 3. de clandestina desponsatione; verùm Ludovicus Engel Man. Paroch. p. 3. c. 5. l. 6. n. 3. putat, textum illum loqui tantùm de casu, in quo patitur Parochus aliquos in consanguinitate, vel aliquo alio impedimento existentes contrahere; posito autem, quod pœnam istam incurreret, hanc pœnam non ipso facto incurri, sed primùm per sententiam Judicis Ecclesiastici denuntiandam esse, non obscurè ex eodem textu colligitur.

Qu. 11. *An, si denuntiationes ante nuptias facta non fuerunt, post eas ante consummationem faciendæ sint?* R. Layman l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 11. affirmativè, eò quod ita Concilium Tridentinum moneat, ut, si fortassè aliquod impedimentum subsit, ante copulam fornicariam deregatur; sed quia fortè nimis difficile in praxi videbitur, Conjuges novos ad tam diuturnam abstinenciam adigere, ideo Episcopus mone-
neri potest, ut dispenset, si videatur.

Qu. 12. An, si unus sponsorum secundo nuptias celebret, iterum Benedictionem illis Pastor adhibere debeat? R. negative quidem communiter Auctores respondere ob Capitulum tertium de secundis nuptijs, eò quòd Benedictio semel collata iterari non debeat; nihilominus tamen, cum teste Layman l. c. n. 13. consuetudo jam passim obtinuerit, ut nuptiæ primò nubentis Mulieris cum Viduo benedicantur, ideo poterit ea in tali casu observari, quàm aliqui etiam ad casum, quo Vir Benedictionem non accepisset, extendunt.

Qu. 13. An Pastor matrimonii Hæreticorù siquos in sua Parochia habet, assistere possit? R. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 8. non apparere ratione, cur assistere prohibeatur in nostra Germania, cum neque communicatio, quæ in his partibus permiffa est, impediat, neque reverentia Sacramenti, quod Hæretici indignè suscipiunt, quia Pastor assistens matrimonio est testis tantùm; neque infrequens est, ut Pastor assistat matrimonio aliquorum, qui notorij peccatores sunt, quando non patiuntur sibi persuaderi, ut ad Sacramentum dignè recipiendum se disponant.

Qu. 14. An, si quis cum ignorantia legis matrimonia clandestina irritantis contraxerit, debeat ad novum matrimonium ineundum incitari? R. id quidem aliquos apud Ferdinandum de Castro p. 5. d. 4. pu. 13. l. 8. n. 51. & Coninch. d. 27. du. 1. citatos negare, rectius tamen hos cum Sanchez l. 3. d. 17. n. 10. & alijs affirmativam partem tenere, eò quòd etiam in alijs impedimentis dirimentibus non obstat ignorantia talis impedimenti, quò minùs matrimonium cum tali impedimento contractum dissolvatur.

Qu. 15. An Pastor extra suam Parochiam possit assistere ijs, qui ex suis Parochianis matrimonium ineunt? R. affirmative cum Diana p. 9. tr. 7. ref. 45. & alijs communiter contra Henriquez, Coninch, Pontium & alios ab eo citatos, quia extra Parochiam non desinunt esse subditi illius; rectè tamen addit Laymann peccaturum talem Parochum, si solemniter extra propriam Ecclesiam assisteret.

Qu. 16. An Pastor, in cuius Parochia tantùm per transitum habitant contrahentes, possit assistere eorum matrimonio? R. etsi Pontius l. 5. c. 15. & Sanchez d. 19. & 25. n. 14. l. 3. doceant, Pastorem posse matrimonio assistere, si vel uni-

eus tantum sponforum vagus sit; rectè tamen advertit Layman, hoc non de licita, sed valida duntaxat assistentia intelligendum, cum Concilium Tridentinum Sess. 24. c. 7. expressè præcipiat Parochis, ne vagorum matrimonij assistant, nisi post diligentem inquisitionem & licentiam ab Ordinario obtentam.

Qu. 17. *An Pastor excommunicatus, suspensus, aut interdictus validè assistat matrimonio?* R. Layman l. 5. tr. 10. p. c. 4. n. 5. affirmativè, modò non sit actualiter depositus, sed ritulum ac possessionem Beneficij retineat; quia assistere matrimonio non est actus jurisdictionis vel administrationis (cum etiam ab invito seu coacto validè præstari possit) sed est actus testimonij ex juris dispositione ad matrimonij substantiam requisitus.

Qu. 18. *An, si dubium sit de impedimento dirimente pastorem, Pastor matrimonio assistere?* R. etsi hoc contra Ferdinandum de Castro, Laymann & alios apud Dianam p. 10. tr. 13. res. concedat ipse cum Sanch. Sancio, Bardi, Francisco Lugote & aliis; rectius tamen facturum Pastorem, si prius, laicam quando res moram patitur, dubium ad Ordinarium deferat, ab eoque resolutionem expectet.

Qu. 19. *An Testes pro valore matrimonij debeant habere conditiones pro testibus aliàs requisitas?* R. negativè; cum juxta communem sententiam etiam impuberes, excommunicati, fœminæ, infames, infideles, parentes, liberi, ferri esse testes possint, uti Laymann l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 6. restatur; & meritò cum matrimonij causa æquè favorabilis ac fidei, ac proinde, sicut in fidei favorem tales testes admittuntur, ita idem etiam meritò in matrimonij causa contingat.

Qu. 20. *An, si sponsi in sponsaliorum contractu sive ex incuria, sive studio uterentur verbis de presenti dicentes, ego accipio te in meum & meam, matrimonium ratum censere debeant Parochus?* R. Layman l. c. n. 15. negativè, quia præsumi non debet sponfos voluisse nondum præmissis denuntiationibus matrimonium cum gravi peccato contrahere; hinc etsi verbis contractum matrimonialem significantibus usus, ea tamen secundum naturam contractus, quem instituerunt sponfi voluerunt, intelligi debent, nam intelligentia verborum

borum ex causis est sumenda dicendi, quia non sermone res, sed sermo rei subiectus est.

Qu. 21. An, si Sponsi coram Parocho & Testibus tantum sub conditione consenserunt, debeant hi conditione purificata iterum vocari, & de illa certificari? R. non esse vocandos, docere quidem Sanchez l. 5. d. 8. sed communiorem & securiorem esse Laymanni l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 3. Præpositi, Perez, & aliorum sententiam, qui omnino vocandos esse concedunt; alioqui enim non possent testificari, quod matrimonium perfectum esset.

Qu. 22. An, si impedimentum v. g. honestatis publica ignoretur à contrahentibus, nihilominus vim suam in illos exercent? R. iterum affirmativè cum Lessio c. 7. d. 1. n. 130. & Dicastillo d. 9. n. 109. quia hæc impedimenta non tam sunt pœnæ, uti Adversarij contendunt, quàm inhabilitates quædam, atque adeò etiam ab ignorantibus meritò contrahi dicuntur, licèt contraria sententia, quam Diana p. 10. tr. 13. ref. 51. communiorem vocat, non careat etiam sua probabilitate.

Qu. 23. An, si sponsi animo manendi in aliquo loco per maiorem anni partem contrahant, contractus iste validus sit, si postea non maneant in illo loco? R. affirmativè cum Sanchez l. 3. d. 23. à n. 12. & aliis, quia ex tali habitatione acquiritur quasi domicilium, uti ex Jure Civili constat lege hæc res absens ff. de Judicijs, talem autem habitationem sufficere ad hoc, ut aliquis Parochianus censeatur, ex cap. fin. de Parochijs colligitur.

COMPENDIUM

DOCTRINARUM AD LINEAS COGNATIONUM PERTI- NENTIUM.

Cùm hæc materia frequenter admodum occurrat, & Pastores gravem plerumque difficultatem experiantur in gradibus cognationum dignoscendis, placuit ea, quæ ad hanc materiam pertinent, paulò magis ad praxin accommodata huc apponere.

N 5

PARS